

ნანა სუბგაძე

მონაწილეობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში: სასურველი და რეალიზებული

საქართველოს მოსახლეობის გამოკითხვის “ბარომეტრი 2009” ანგარიში

OPEN SOCIETY GEORGIA FOUNDATION
ფონდი ღია საზოგადოება საქართველო

თბილისი 2010
საზოგადოებრივი პოლიტიკის ინსტიტუტი

ავტორის მიერ საინფორმაციო მასალაში გამოთქმული მოსაზრება არ გამოხატავს ფონდის „ღია საზოგადოება-საქართველოს“ პოზიციას. შესაბამისად, ფონდი არ არის პასუხისმგებელი მასალის შინაარსზე.

The views, opinions and statements expressed by the authors are theirs only and do not necessarily reflect the position of Open Society Georgia Foundation. Therefore, the Open Society Georgia Foundation is not responsible for the content of the information material.

წიგნის დიზაინი: გიო სუმბაძე

სარჩევი

წინასიტყვაობა.....	4
ძირითადი შედეგები.....	5
1. გამოკითხვის მეთოდოლოგია და რესპონდენტები.....	8
2. დემოკრატიული ღირებულებები.....	9
3. სამოქალაქო აქტიობა.....	11
4. ცხოვრების ხარისხი.....	22
5. პოლიტიკური სიმპათიები.....	26
6. მმართველობა, ქვეყნის პრობლემები და საგარეო ორიენტაციები.....	33
7. ასაკი და მონაწილეობა.....	44
8. მონაწილეობა და მისი განხორციელების შესაძლებლობის აღქმა.....	44
9. დასკვნა.....	48
ბიბლიოგრაფია.....	48

წინასიგველობა

ანგარიში მომზადებულია საზოგადოებრივი პოლიტიკის ინსტიტუტის მიერ. გამოკითხვა განხორციელდა ფონდი ღია საზოგადოება - საქართველოს მხარდაჭერით. გამოკითხვა მიზნად ისახავდა მოსახლეობის დამოკიდებულებების დადგენას სამოქალაქო აქტიურობის, დემოკრატიისა და ლიბერალური ღირებულებების, ადამიანის უფლებათა დაცვის, მასმედიის თავისუფლების მიმართ. გამოკვლევის ყურადღების ცენტრში ასევე იყო საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსახლეობის ჩართვის და სხვადასხვა სოციალური ინსტიტუტებისადმი ნდობის ხარისხის დადგენა, ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური სიტუაციის აღქმა და სასურველი საგარეო ორიენტაციების იდენტიფიკაცია.

მსგავსი გამოკითხვები საზოგადოებრივი პოლიტიკის ინსტიტუტის მიერ ჩატარებულ იქნა 2002, 2003, 2006, 2007 და 2008 წლებში. ანგარიშები განთავსებულია ინსტიტუტის ვებ გვერდზე www.ips.ge

ბევრი ადამიანი მონაწილეობდა წინამდებარე ნაშრომის შესრულებაში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია საზოგადოებრივი პოლიტიკის ინსტიტუტის წამყვანი მკვლევრების - ანი ქიგიაშვილის, ეკატერინე ფირცხალავას, მაია მაისურაძის და თამარ მახარაძის მიერ გაწეული შრომა. მადლობას ვუხდით ინტერვიუერებს, მონაცემების შემყვანებს და რაც მთავარია რესპონდენტებს გულწრფელი პასუხებისა და დახარჯული დროისათვის.

ძირითადი შედეგები

გამოკითხვა ჩატარდა 2009 წლის 30 ნოემბერიდან 14 დეკემბრამდე საქართველოს ყველა რეგიონში, აჭარასა და თბილისში. გამოყენებული იყო იერარქიული შემთხვევითი შერჩევის მეთოდი. გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 1,100-მა რესპონდენტმა.

გამოკითხვის მონაცემები მიუთითებენ, რომ:

მოსახლეობა აღიარებს დემოკრატიული ღირებულებებს, მაგრამ ნაკლებად ხედავს ქვეყანაში მათი რეალიზაციის შესაძლებლობას.

სამოქალაქო აქტიობა დაბალია. ამის ერთერთი ფაქტორი სხვებისადმი ნდობის დაბალი დონეა, რომელიც საზოგადოებრივი ცხოვრებისადმი ინტერესის მსგავსად ბოლო წლების განმავლობაში განუხრელად კლებულობს.

მცირეა სამოქალაქო სექტორის ხილვადობა.

მოსახლეობის საზოგადოებრივი საქმიანობაში ჩართვა ძირითადად ახლობლებისა და ეკლესიის ინციატივით ხდება.

ინფორმაციას ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენების შესახებ მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი გელევიზიით იღებს. თუმცა ნდობა ძირითადი საგელევიზიო არხების – კურიერის, იმედის და პირველი არხის საინფორმაციო გამოშვებების მიმართ მცირეა. ისინი ნაკლებად აღიქმებიან ხელისუფლებისგან დამოუკიდებელ მედია საშუალებებად.

მოსახლეობის ნახევარი საკუთარი ცხოვრებით არც კმაყოფილია და არც უკმაყოფილო. კმაყოფილების ყველაზე დიდ წყაროს ოჯახური ურთიერთობები, ხოლო ყველაზე მცირეს ოჯახის შემოსავალი წარმოადგენს.

ფართოდ არის გავრცელებული ნიჰილიზმი პოლიტიკურ ძალათა მიმართ. მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილის ნდობას ფაქტურად ვერცერთი პოლიტიკური ძალა ვერ იმსახურებს. ძალზე მცირეა ოპოზიციის მომხრეთა წილი. აპრილ-ივლისის აქციებში ხელისუფლების ქმედებები ოპოზიციის ქმედებებზე უფრო დადებითად არის შეფასებული.

დიდა უნდობლობა სახელმწიფო სტრუქტურების მიმართ. ხალხი ყველაზე მეტად ქართულ მართლმადიდებულ ეკლესიას ენდობა.

მოსახლეობის ძირითად საბრუნავს სიღარიბე, უსაფრთხოება და სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა წარმოადგენს. ოჯახების ეკონომიკური მდგომარეობა მძიმეა, მრავალი მათგანი ოჯახიდან სამუშაოდ წასული წევრის გზავნილებით ირჩენს თავს.

მცირეა ოპტიმიზმი უახლოეს წლებში 2008 წლის ომის შედეგად დევნილი მოსახლეობის საკუთარ სოფლებში დაბრუნების მიმართ, თუმცა მოსახლეობა თითქმის ერთსულოვნად ეწინააღმდეგება მათ დასაბრუნებლად ძალის გამოყენებას.

კონფლიქტის მოგვარების ეფექტურ გზად ოსებთან, აფხაზებთან და რუსებთან პირდაპირი მოლაპარაკებების წარმოებაა მიჩნეული.

საქართველოს რუსეთსა ან ა.შ.შ.-ზე ორიენტიაციას შორის მოსახლეობა ამერიკაზე ორიენტიაციას ანიჭებს უპირატესობას. ა.შ.შ.-ს მხარდაჭერა უფრო მეტად არის აღქმული, როგორც საქართველოს ხელისუფლების, ვიდრე საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს დახმარება.

შედეგების ანალიზისას გამოიკვეთა ასაკის მნიშვნელობა შემდეგ საკითხებთან მიმართებაში:

საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიხედვით ყველაზე დიდი აქტივობით 25-44 წლის რესპონდენტები გამოირჩევიან.

არასამთავრობო ორგანიზაციების ცნობადობა და მათი მომხიბლობა უფრო დიდია ახალგაზრდებს შორის.

ობგიმიზმი, ბედნიერების განცდა და თვით-შეფასება ასაკთან ერთად კლებულობს, ისევე როგორც განათლების, სამსახურის, მეგობრობის, რელიგიის, პიროვნული დამოუკიდებლობის და თავისუფალი დროის მნიშვნელობა. უფროსი ასაკის რესპონდენტებთან შედარებით ახალგაზრდები ასევე უფრო მეტად ანიჭებენ უპირატესობას პოსტ-მაგერიალურ ღირებულებებს.

უნდობლობა და ნიჰილიზმი განსაკუთრებით მაღალია ახალგაზრდებში. ხელისუფლების მომხრეთა წილი უფრო დიდია 25-44 წლის, ხოლო ოპოზიციის მომხრეთა წილი კი 45-64 წლის რესპონდენტებს შორის.

ასაკთან ერთად იზრდება უნდობლობა სახელმწიფო სტრუქტურების მიმართ.

საქართველოს ამერიკაზე ორიენტირების მომხრეთა წილი ასაკთან ერთად კლებულობს.

სამოქალაქო აქტიურობა: სასურველი და მიღწეული:

დიდია მოთხოვნა დემოკრატიული პრინციპების განხორციელებაზე, მაგრამ ძალზე მცირეა მისი მიღწევის დონე. მონაწილეობის აუცილებლობის და საკუთარი ეფექტურობის შეფასებებზე დაყრდნობით გამოკვეთილი სამი ჯგუფის: პირველი - „ეფექტურობის“, მეორე - „უძლურების“ და მესამე - „ინდიფერენტულები“-ს შედარებით გამოვლინდა, რომ მოსახლეობის მხოლოდ ერთი მეხუთედი ფიქრობს, რომ ზეგავლენას ახდენს ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებაზე.

შეიძლება დაბეჯითებით ითქვას, რომ უძლურობის განცდა და ინდიფერენტული დამოკიდებულება ფართედ არის გავრცელებული. ადამიანები, რომლებიც თავს ეფექტურად მიიჩნევენ უფრო წარმატებული არიან, მათ უფრო ხშირად აქვთ უმაღლესი განათლება, სამსახური და საარსებო მინიმუმი მაინც. ეს ჯგუფი მრავალ ასპექტში მკვეთრად განსხვავდება დანარჩენი ორი ჯგუფისაგან. პირველი და მეორე ჯგუფები მსგავსებას ამჟღავნებენ მხოლოდ ინტერესში პოლიტიკისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების მიმართ. მეორე და მესამე ჯგუფები ახლოს არიან ერთმანეთთან მრავალი მაჩვენებლისა და დამოკიდებულების მიხედვით. პირველი ჯგუფი უფრო აქტიურია, მეორე და მესამე კი უფრო უკმაყოფილო და პასიური. ორივე მიიჩნევს, რომ ხელისუფლება არ ითვალისწინებს მათ აზრს. ისინი ნაკლებ ნდობას უცხადებენ სხვებს, ნაკლებ ოპტიმისტურად არის განწყობილი. თუმცა არის ერთი ძირეული რამ, რაც ამ ორ ჯგუფს ერთმანეთისგან განასხვავებს - მეორე ჯგუფს უნდა არსებული მდგომარეობის შეცვლა, მესამეს კი არა.

კვლევამ წარმოაჩინა ქვეყანაში ბოგადად დემოკრატიული პრაქტიკის დეფიციტი, სამოქალაქო საზოგადოების ხილვადობის სიმცირე და მოქალაქეების სამოქალაქო აქტიურობის დაბალი დონე. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ დემოკრატია მხოლოდ მაშინ არის ეფექტური, როდესაც ძალაუფლება ხალხის ხელშია, და ხალხის ხმა გაგ-

ონილია. დემოკრატიული ღირებულებების აღიარება ცალსახად დადებითი და წინგადადგმული ნაბიჯია, მაგრამ როგორც ველცელი და ინგლეჰარტი მიუთითებენ დემოკრატიისადმი გამონახაგული სიგყვიერი მხარდაჭერა ხშირად ასახავს მხოლოდ ადამიანის სურვილს დადებითად წარმოაჩინოს საკუთარი თავი და არა ღრმად გამჭადარ ორიენტიაციას ან მოტივაციას. ლიბერალური დემოკრატია ეყრდნობა ხალხის ხმას, განსხვავებით ისეთი ცრუ დემოკრატიებისა, როგორცაა არჩევითი დემოკრატია, ჰიბრიდული დემოკრატია ან ავტორიტარული დემოკრატია, სადაც ხალხის გეგავლენა უგულველყოფილია პოლიტიკური ელიტის მიერ (Welzel & Inglehart, 2008).

სოციალური ნდობა და ცხოვრებით კმაყოფილება, რომლის ერთერთ კომპონენტსაც საკუთარი ეფექტურობის განცდა წარმოადგენს, ქვეყანაში დემოკრატიის არსებული დონის მაჩვენებელი და სახელმწიფოს სტაბილურობის გარანტია. ამდენად

უკმაყოფილო ადამიანების ის დიდი რაოდენობა, ვინც თავს უძლურად გრძნობს გეგავლენა მოახდინოს ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენებზე ემუქრება ქვეყნის სტაბილურობას. აუცილებელია ქვეყანაში სოციალური ნდობის, საზოგადოებრივი აქტიურობის და გოლერანტობის დამკვიდრება. ცხადია, რომ ამის გაკეთება ბევრად უფრო ადვილია ხელისუფლების ხელშეწყობით, მაგრამ მათი კულტივირება პოლიტიკური ელიტის ნების არ არსებობის შემთვევაშიც არის შესაძლებელია. ვფიქრობთ, რომ სწორედ აქ იკვეთება სამოქალაქო საზოგადოების როლი. მან ხელი უნდა შეუწყოს დემოკრატიული ღირებულებების დამკვიდრებას, უნდა მოიპოვოს ყველა ის რესურსი, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი გახდება ხელისუფლებაზე გემოქმედების მოხდენა ქვეყანაში ჭეშმარიტი, ლიბერალური დემოკრატიის დასამკვიდრებლად.

1. მეთოდოლოგია და რესპონდენტები

გამოკითხვა ჩატარდა 2009 წლის 30 ნოემბერიდან 14 დეკემბრამდე საქართველოს ყველა რეგიონში, აჭარასა და თბილისში. გამოყენებული იყო იერარქიული შემთხვევითი შერჩევის მეთოდი. რესპონდენტების განაწილება შეესაბამებოდა საქართველოს მოსახლეობის განაწილებას ასაკის, სქესის, რეგიონის და დასახლების ტიპის მიხედვით.

ყველა ინტერვიუ აღებული იყო პირისპირ, რესპონდენტის სახლში. წინასწარ შერჩეულ დასახლებულ პუნქტებში გამოკითხვა იწყებოდა გამოკითხვის ორგანიზატორების მიერ მითითებული საწყისი წერტილიდან, ინტერვიუები შედიოდნენ ყოველ მესამე სახლში.

ცხრილი 1. რესპონდენტების განაწილება რეგიონების მიხედვით

	რეგიონი	№ 1100 %
1	თბილისი	24,7
2	აჭარა	8,6
3	გურია	3,3
4	რაჭა-ლეჩხუმი	1,2
5	სამეგრელო-ზემო სვანეთი	10,7
6	იმერეთი	16,0
7	კახეთი	9,3
8	მცხეთა-მთიანეთი	2,7
9	სამცხე-ჯავახეთი	4,7
10	ქვემო ქართლი	11,3
11	შიდა ქართლი	7,4

გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 1100-მა (45.2 პროცენტი კაცი და 54.8 პროცენტი ქალი) რესპონდენტმა. გამოკითხულთა საშუალო ასაკი იყო 45.7 (შ =17.0). მონაცემების ანალიზის სიცხადისათვის რესპონდენტები გაერთიანებულ არიან ოთხ ასაკობრივ ჯგუფში. პირველ ჯგუფს შეადგენენ 18-24 წლის (15.1 პროცენტი), მეორეს 25-44 წლის (32.5 პროცენტი), მესამეს 45-64 წლის რესპონდენტები (36.8 პროცენტი), მეოთხეს 65 წელზე უფროსი ასაკის (15.7 პროცენტი). რესპონდენტთა შორის 5.2 პროცენტი იძულებით გადაადგილებული პირია. მათგან 3.9 პროცენტი დევნილობაშია 1992 წლიდან, ხოლო 1.3 პროცენტი 2008 წლის აგვისტოდან.

ეთნიკური თვალსაზრისით უმრავლესობას ქართველები წარმოადგენდნენ (91.2 პროცენტი). სომხები და აზერბაიჯანელები შეადგენდნენ 3.4 პროცენტს თვითოეული, ყველა დანარჩენი კი 2.0 პროცენტს.

გამოკითხულთა 67.0 პროცენტი იყო დაქორწინებული, 19.5 პროცენტი არ იმყოფებოდა ქორწინებაში, 10.5 პროცენტი იყო ქვრივი, 3.0 პროცენტი იყო გაცილებ-

ბული. რესპონდენტთა ოჯახები 1-დან 12 ადამიანისგან შედგებოდა, საშუალოდ ოჯახები 4 წევრს ითვლიდნენ ($SD=1.6$). გამოკითხულთა თითქმის ნახევარს (48.4 პროცენტი) ქონდა უმაღლესი განათლება, 48.0 პროცენტს საშუალო ან გექნიკური, 3.6 პროცენტს საშუალოზე დაბალი. უმრავლესობას (93.9 პროცენტი) შეეძლო ლაპარაკი ქართულად, 70.4 პროცენტს რუსულად, 13.5 პროცენტს ინგლისურად, 5.4 პროცენტს სომხურად, 5.1 პროცენტს აზერბაიჯანულად, 4.5 პროცენტს გერმანულად, სხვა ენას ფლობდა 3.7 პროცენტი.

გამოკითხულთა უდიდეს უმრავლესობას (89.1 პროცენტი) მართლმადიდებლები შეადგენდნენ, მაჰმადიანები შეადგენდნენ გამოკითხულთა 5.5 პროცენტს, გრიგორიანელები 2.7 პროცენტს, კათოლიკეები 1.5 პროცენტს, სხვა რელიგიის წარმომადგენლები 0.7 პროცენტს, 0.5 პროცენტი არ იყო მორწმუნე. გამოკითხულთა 37.8 პროცენტმა მიუთითა, რომ თითქმის ყოველთვის, ხოლო 31.1 პროცენტმა, რომ იშვიათად ასრულებდა რელიგიურ რიგუალებს, 29.1 პროცენტმა მიუთითა, რომ აღნიშნავდა მხოლოდ ძირითად რელიგიურ დღესასწაულებს, ხოლო 2.0 პროცენტმა, რომ არ ასრულებდა რაიმე რიგუალებს.

2. დემოკრატიული ღირებულებები

საქართველოს მოსახლეობა ამჟღავნებს აშკარად დადებით დამოკიდებულებას დემოკრატიული ღირებულებების და პროცედურების მიმართ, მაგრამ ამ თვალსაზრისით ქვეყანაში არსებულ ვითარებას აფასებს, როგორც არასახარბიელოს.

გამოკითხულთა უმრავლესობას (78.8 პროცენტს) დემოკრატია მმართველობის საუკეთესო ფორმად მიაჩნია, მაგრამ ცოცხალი, ერთ მედსამედზე ნაკლები (31.7 პროცენტი) ფიქრობს, რომ დღეს საქართველოში არის დემოკრატია.

მოქალაქეთა ჩართულობა დემოკრატიის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მაჩვენებელია. ამ შემთხვევაშიც მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს (60.0 პროცენტი) მიაჩნია, რომ საქართველოს წინაშე მდგარი პრობლემების გადაჭრა მხოლოდ მოქალაქეთა აქტიური მონაწილეობით არის შესაძლებელი, მაგრამ ძალზე მცირე ნაწილი (19.3 პროცენტი) ფიქრობს, რომ შეუძლია გეგავლენა მოახდინოს მთავრობის გადაწყვეტილებებზე.

უმრავლესობას (75.8 პროცენტი) მნიშვნელოვნად მიაჩნია, რომ ქვეყნის პრეზიდენტი უსმენდეს ხალხს და აკეთებდეს იმას, რასაც ხალხი მისგან მოითხოვს, მაგრამ მხოლოდ 29.6 პროცენტს მიაჩნია, რომ ხელისუფლება სწორედ ასე იქცევა.

სხვა დემოკრატიული პრინციპების განხორციელების ხარისხიც ძალზე დაბალია. გამოკითხულთა მხოლოდ 3.6 პროცენტს მიაჩნია, რომ საქართველოს მოქალაქეები კანონის წინაშე თანასწორნი არიან (53.2 პროცენტი ფიქრობს, რომ უფრო არათანასწორნი არიან, 18.0 პროცენტს უჭირს პასუხის გაცემა). ადამიანის უფლებები დაცულად მიაჩნია 30.0 პროცენტს (51.5 პროცენტს მიაჩნია, რომ ისინი არ არის დაცული, ხოლო 18.5 პროცენტს უჭირს კითხვაზე პასუხის გაცემა). კერძო საკუთრება და კერძო ბიზნესი საქართველოში დაცულად მიაჩნია მხოლოდ 27.9 პროცენტს (46.9 პროცენტი ფიქრობს, რომ ისინი არ არის დაცული, ხოლო 25.2 პროცენტს უჭირს პა-

სუხის გაცემა). თავს უსამართლობისაგან დაცულად განიცდის გამოკითხულთა მხოლოდ 38.1 პროცენტი, (43.1 პროცენტი თავს უფრო დაუცველად გრძნობს, ხოლო 18.8 პროცენტს უჭირს კითხვაზე პასუხის გაცემა).

დემოკრატიული მმართველობის პირობებში ადამიანის წარმატება ძირითადად მის შრომას, ცოდნასა და უნარებს ეფუძნება. მოსახლეობის მხოლოდ მცირე ნაწილს, 37.7 პროცენტს მიაჩნია შესაძლებლად საქართველოში პაგიოსანი შრომით ნორმალური ცხოვრების მიღწევა. უფროს ასაკის რესპონდენტებთან შედარებით (37.6 პროცენტი მეორე, 35.7 მესამე და 33.1 მეოთხე ასაკობრივჯგუფებში) ეს შესაძლებლად უფრო მეტად 18-24 წლის რესპონდენტებს მიაჩნიათ (47.8 პროცენტი).

განსხვავებული აზრისა და მრწამსის პაგივისცემა დემოკრატიის კიდევ ერთ ძირითად თვისებას წარმოადგენს. საქართველოში ჩანს მცირე რელიგიური გოლერანგობა. გამოკითხულთა მხოლოდ 27.7 პროცენტს მიაჩნია, რომ სხვა ეკლესიებს საქართველოში იგივე უფლებები უნდა ქონდეთ, რაც მართლმადიდებელ ეკლესიას. ცხრილი 2 გვიჩვენებს, რომ ასევე მცირეა იმ მოსახლეობის წილი ვისაც მიაჩნია, რომ სხვადასხვა რელიგიური მრწამსის მქონე ადამიანებს უფლება უნდა ქონდეთ აღასრულონ რელიგიური რიგუალები მცირეა.

ცხრილი 2

რელიგიური რიგუალების აღსრულების უფლება

	კონფესია	უნდა ჰქონდეთ No 1100 %
1	მართლმადიდებლები	97.5
2	კათოლიკეები	43.1
3	მაჰმადიანები	39.5
4	გრიგორიანელები (სომხეთის ეკლესიის წარმომადგენლები)	35.8
5	ბაპტისტები	19.5
6	იელოველები	18.2

თანასწორობა, მათ შორის გენდერული თანასწორობა დემოკრატიის ნიშანია. მოსახლეობის დიდი ნაწილი გენდერულ თანასწორობის მომხრეა. უმრავლესობა (68.8 პროცენტი) მიიჩნევს, რომ თუ ოჯახს ერთი შვილი უნდა ყავდეს უფრო მეტად სასურველი არ არის, რომ ეს ბიჭი იყოს. უმრავლესობა (52.8 პროცენტი) ფიქრობს, რომ ქალების პოლიტიკასა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართვით ქვეყანა მხოლოდ მოიგებს, უმრავლესობა (51.9 პროცენტი) არ ეთანხმება აზრს, რომ სამუშაო ადგილების სიმცირის შემთხვევაში, სამსახურში აყვანისას კაცს უნდა მიენიჭოს უპირატესობა. ამავდროულად მაღალია ქალებისა და კაცების როლების გრადიციულად

განაწილების მომხრეთა წილი. 53.6 პროცენტს მიაჩნია, რომ ყველასათვის უკეთესია, როდესაც კაცი მუშაობს და ქალი კი ოჯახს უვლის. აღსანიშნავია ასაკობრივი განსხვავება ამ საკითხთან მიმართებაში. ყველაზე ეგალიტარული დამოკიდებულება გამოამჟღავნეს 25-44 წლის, ყველაზე ნაკლებ ეგალიტარული კი ასაკით ყველაზე უფროსმა რესპონდენტებმა (მოსაზრებას არ დაეთახმა 24-44 წლის რესპონდენტთა 45.9 პროცენტი და 65 წელზე უფროს რესპონდენტთა 33.3 პროცენტი).

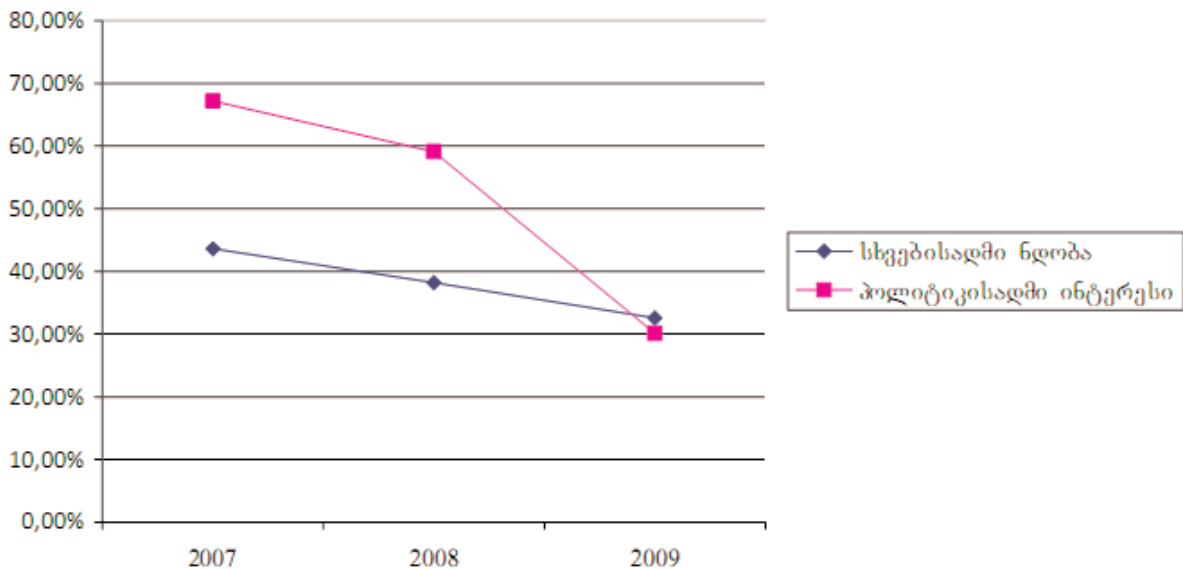
ამგვარად მონაცემები მიუთითებენ მოსახლეობის მიერ დემოკრატიული ღირებულებების აღიარებაზე და ამავედროულად ქვეყანაში მათი რეალიზაციის შესაძლებლობის დაბალ ხარისხზე.

3.სამოქალაქო აქტიობა

ნდობა და საზოგადოებრივი ცხოვრებისადმი ინტერესი

აქტიური მოქალაქე დემოკრატიის ძირითად ნიშანს და მისი განხორციელების საფუძველს წარმოადგენს. ადამიანის სამოქალაქო აქტიობას კი მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს სხვა ადამიანების მიმართ ნდობა და საზოგადოებრივი ცხოვრებისადმი ინტერესი.

შემაშფოთებელია ის, რომ ნდობა სხვების მიმართ, რომელიც სოციალური კაპიტალის ერთ-ერთ შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენს (Rossteutscher, 2008) ქვეყანაში დაბალია და იგი განუხრელად კლებულობს. თუ სხვების მიმართ ნდობას 2006 წელს 44.5, 2007 წელს 43.6, 2008 წელს 38.2 პროცენტი გამოხატავდა, 2009 წელს მოსახლეობის მხოლოდ ერთ მესამედს (32.6 პროცენტს) მიაჩნდა, რომ ადამიანების უმრავლესობა ნდობას იმსახურებს.

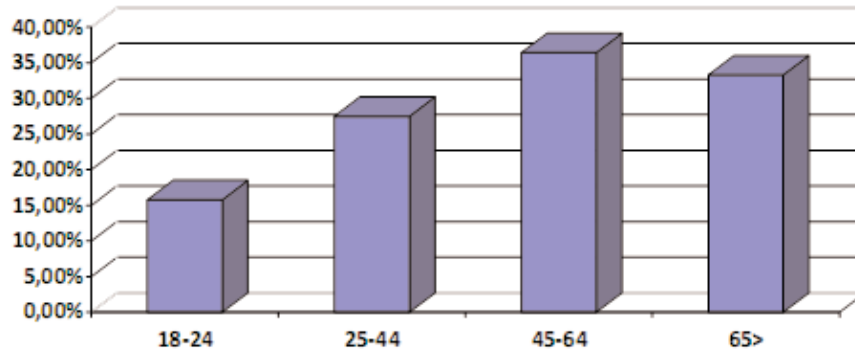

ნახ.1

ნდობა სხვა ადამიანების მიმართ და ინტერესი პოლიტიკის მიმართ

ნახ.1 - დან ჩანს, რომ კიდევ უფრო მკვეთრად დაეცა მოსახლეობის ინტერესი პოლიტიკის მიმართ. დადასტურებულად ითვლება პოლიტიკისადმი ინტერესის შეღარებითი სიმცირე ახალგაზრდებსა და ხანდაზმულებს შორის (მაგ. Converse., &

Niemi, 1971). გამოკვლევაში ეს დებულება დადასტურდა მხოლოდ ახალგაზრდებთან მიმართებაში, ხანდაზმულმა რესპონდენტების დიდმა ნაწილმა აღნიშნა ინტერესი პოლიტიკური პროცესებისადმი. პოლიტიკით ყველაზე მეტად დაინტერესებული არიან 45-64 წლის რესპონდენტები, შემდეგ 65 წელზე მეტი ასაკის მოსახლეობა, 25-44 წლის ასაკის რესპონდენტები და ყველაზე ნაკლებად 18-24 წლის ახალგაზრდები.

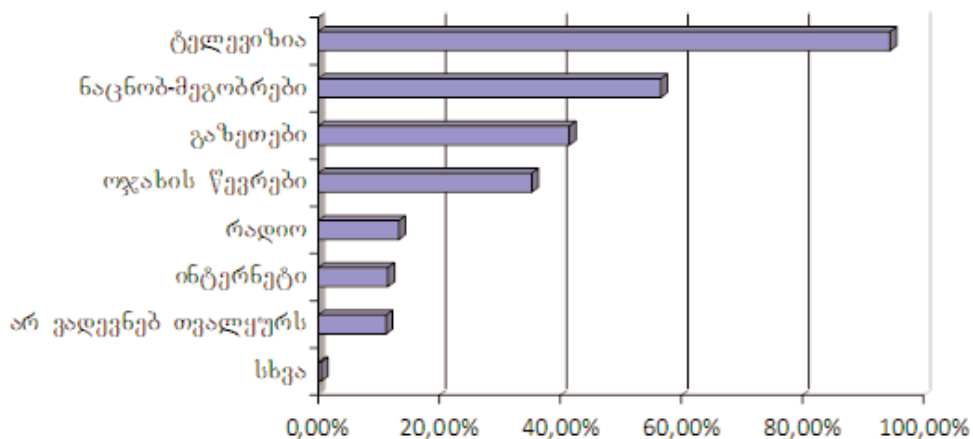
ნახ.2

პოლიტიკით დაინტერესება სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფებში

გამოკითხულთა ნახევარზე ნაკლებმა (43.7 პროცენტმა) აღნიშნა, რომ თვალყურს ადევნებს ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ მოვლენებს. ცხადია, რომ მოვლენებზე თვალყურის დევნება დაკავშირებულია ინტერესთან პოლიტიკისადმი, ამიგომ გასაკვირი არ არის ორივე შემთხვევაში მსგავსი ასაკობრივი განსხვავების არსებობა. მოვლენებს თვალყურს ყველაზე მეტად ადევნებენ 45-64 ასაკობრივი ჯგუფის (52.0 პროცენტი), შემდეგ უფროსი ასაკის წარმომადგენლები (41.6 პროცენტი), 24-45 წლის რესპონდენტები (41.5 პროცენტი) და ყველაზე ცოცხას ახალგაზრდა რესპონდენტები (30.0 პროცენტი).

ინფორმაციის წყაროები და მათი შეფასება

უდიდესი უმრავლესობა ქვეყანაში მიმდინარე პროცესების შესახებ ინფორმაციას გლევიზიით, ნაცნობ-მეგობრებისგან და გაზეთებიდან იღებს (რესპონდენტებს მოეთხოვებოდათ შეერჩიათ ინფორმაციის სამი ძირითადი წყარო).

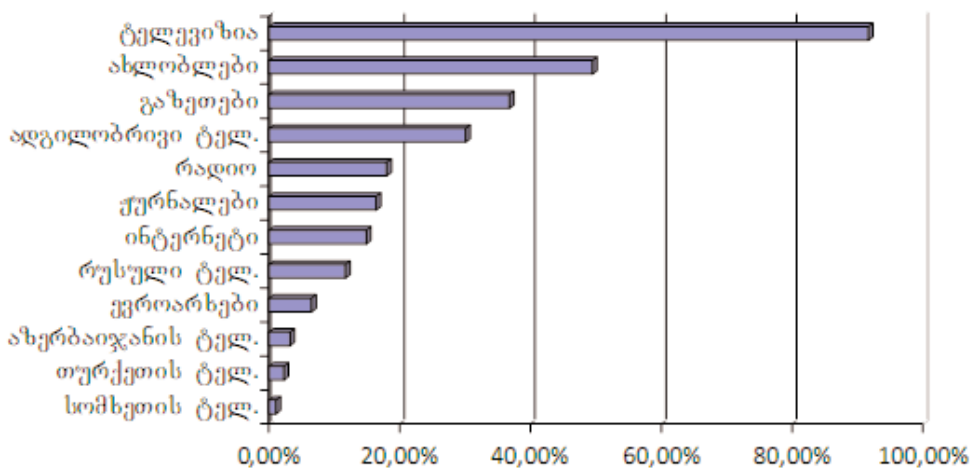

ნახ.3

ინფორმაციის წყაროები

გამოკითხულთა ნახევარზე მეტი (98.3 პროცენტი) ჩვეულებრივ უყურებს ახალ ამბებს ტელევიზიით, მეგობრებთან პოლიტიკაზე საუბრობს 80.0 პროცენტი. ამ შემთხვევებშიც რეგულარულად ახალ ამბებს ტელევიზიით თვალყურს ადევნებენ და მეგობრებთან პოლიტიკაზე ხშირად საუბრობენ უფრო მეტად ასაკოვანი ადამიანები. ახალ ამბებს უყურებს 18-24 წლის რესპონდენტთა 48.2, 25-44 წლის რესპონდენტთა 54.8, 45-64 წლის რესპონდენტთა 65.1 და 65 წელზე უფროსი ასაკის რესპონდენტთა 59.3 პროცენტი. მეგობრებთან პოლიტიკაზე ხშირად საუბრობს 18-24 წლის რესპონდენტთა 8.5, 25-44 წლის რესპონდენტთა 16.8, 45-64 წლის რესპონდენტთა 25.2 და 65 წელზე უფროსი ასაკის რესპონდენტთა 19.1 პროცენტი.

გამოკითხვამდე ერთი კვირის განმავლობაში რესპონდენტთა ყველაზე დიდმა ნაწილმა ინფორმაცია მიიღო ტელევიზიის, ახლობლების და თანამშრომლების და გაზეთების მეშვეობით.

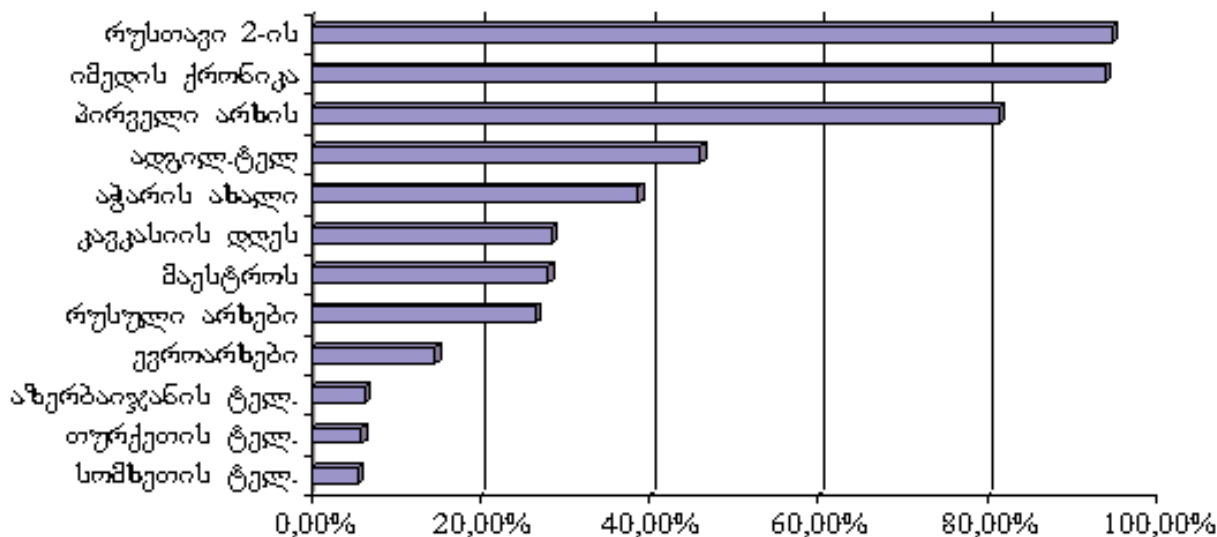

ნახ.4

ინფორმაციის მისაღებად გამოყენებული წყარო ერთი კვირის განმავლობაში

გაზეთებიდან და ახლობლებისგან ინფორმაციას ყველაზე მეტად 45-64 წლის რესპონდენტები (41.6 პროცენტი და 52.9 პროცენტი), ხოლო ყველაზე ნაკლებად 18-24 წლის რესპონდენტები (30.8 პროცენტი და 39.6 პროცენტი) იღებენ, ევროარხებს ყველაზე მეტად 25-44 წლის (10.4 პროცენტი), ყველაზე ნაკლებად კი 65 წელს გადაცილებული რესპონდენტები (3.0 პროცენტი) ადევნებენ თვალყურს. ინტერნეტის მომხმარებელთა წილი ხაზოვანად კლებულობს ასაკთან ერთად. მას იყენებს 18-24 წლის რესპონდენტთა 32.1, 25-44 წლის რესპონდენტთა 20.5, 45-64 წლის რესპონდენტთა 7.8 და 65 წელს გადაცილებულ რესპონდენტთა 4.2 პროცენტი.

ქრონიკა, კურიერი და მოამბე ყველაზე პოპულარული საინფორმაციო პროგრამებია, როგორც მაყურებელთა რაოდენობის ასევე მათდამი ნდობის ხარისხის მიხედვით. ქვეყნის მასშტაბით ყველაზე მეტი მაყურებელი კურიერს, ქრონიკას და მოამბეს ყავს. ამავე დროს მაყურებელთა ყველაზე მაღალი ნდობით სარგებლობს ქრონიკა, კურიერი და მოამბე.

ნახ.5

საგელევიზიო საინფორმაციო საშუალებების მაყურებლები

ცხრილი 3

გელესაინფორმაციო პროგრამების რანჟირება ნდობის მიხედვით

(პროცენტი დათვლილია მხოლოდ იმ რესპონდენტებისგან, ვისაც მოცემული არხის ყურების საშუალება აქვს)

	No=არხის ყურების საშუალების მქონე რესპონდენტთა რაოდენობა	ძირითადად კენდობი %	უფრო არ კენდობი %	საერთოდ არ ვუყურებ %	სულ %
1	ქრონიკა (იმედი) No 965	65.1	29.4	5.5	100
2	კურიერი (რუსთავი 2) No 971	58.9	36.7	4.4	100
3	მომბე (პირველი არხი) No 834	43.6	38.7	17.7	100
4	ახალი ამბები (ადგილობრივი ტელევიზიები) No 473	42.6	18.5	38.9	100
5	დღეს (კავკასია) No 289	38.1	22.1	39.8	100
6	უკომენტაროდ (მაესტრო) No 284	34.7	22.0	43.3	100
7	ევრონიუსი, ბი-ბი-სი ან სი-ენ-ენი No 150	22.0	9.4	68.6	100
8	ახალი ამბები (აჭარა) No 392	21.4	25.2	53.4	100
9	რუსული არხების საინფორმაციო პროგრამები No 271	14.5	30.2	55.3	100
10	აზერბაიჯანის ტელევიზიის საინფორმაციო პროგრამა No 68	9.0	7.6	83.4	100
11	თურქეთის ტელევიზიის საინფორმაციო პროგრამა No 61	7.0	7.7	85.3	100
12	სომხეთის ტელევიზიის საინფორმაციო პროგრამა No 57	6.3	8.0	85.7	100

საინფორმაციო საშუალებების შეფასების კიდევ ერთ პარამეტრს მათი ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებლობის აღქმა წარმოადგენს. კითხვარში შესაფასებლად ჩამოთვლილ რვა მედია საშუალებიდან, ყველაზე დამოუკიდებლად მოცემულ საშუალებების მომხმარებელთა შორის აღქმულია სატელევიზიო არხი „კავკასია“ (47.2 პროცენტი), სატელევიზიო არხი „მაესტრო“ (46.7 პროცენტი) და გაზეთი „კვირის პალიტრა“ (42.5 პროცენტი).

ცხრილი 4

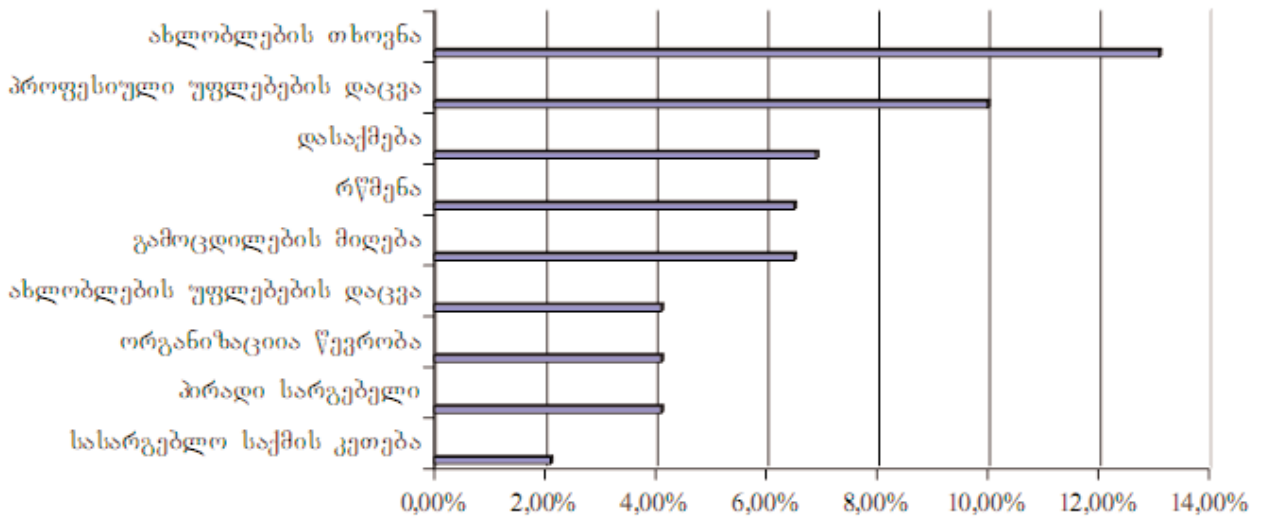
მედია საშუალებების რანჟირება მათი დამოუკიდებლობის ხარისხის მიხედვით (პროცენტი დათვლილია მოცემული საშუალებების მაყურებელთა/მკითხველთა რიცხვიდან)

	მედია საშუალება	ძირითადად დამოუკიდებელია %	ძირითადად დამოკიდებულია %	მიჭირს პასუხის გაცემა %	სულ %
1	სატელევიზიო არხი "კავკასია" No 599	47.2	8.8	43.9	100
2	სატელევიზიო არხი "მაესტრო" No 613	46.7	9.3	44.0	100
3	გაზეთი კვირის პალიტრა No 788	42.5	13.7	43.8	100
4	გაზეთი აღია No 710	34.4	12.5	53.1	100
5	გაზეთი რეზონანსი No 678	30.1	13.7	43.8	100
6	სატელევიზიო არხი "იმედი" No 995	27.2	41.5	31.3	100
7	სატელევიზიო არხი "რუსთავი 2" No 982	20.4	48.2	31.5	100
8	პირველი არხი No 948	14.6	51.4	33.9	100

მონაწილეობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში

დაბალია საქართველოს მოსახლეობის საზოგადოებრივი აქტიურობა. გამოკითხულთა უდიდესი ნაწილი (77.6 პროცენტი) არ არის რაიმე ნებაყოფლობითი ორგანიზაციის წევრი. იმ 23.4 პროცენტიდან, რომელმაც აღნიშნა რომ ორგანიზაციის წევრია, 19.3 პროცენტმა მიუთითა, რომ ერთი, 2.0 პროცენტმა, რომ ორი და 0.9 პროცენტმა, რომ სამი სხვადასხვა გიპის ორგანიზაციის წევრია. გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი (9 პროცენტი) არის ეკლესიის მრევლი, 1.3 პროცენტი პოლიტიკური პარტიის, 1.3 პროცენტი პროფკავშირის, 1.1 პროცენტი ხელოვნების ან საგანმანათლებლო ორგანიზაციის, 0.5 პროცენტი საქველმოქმედო ორგანიზაციის, 0.4 პროცენტი სპორტული, 0.3 პროცენტი პროფესიული, 0.2 ეთნიკური ასოციაციის და 0.1 პროცენტი გარემოს დამცავი ორგანიზაციის წევრია.

ნებაყოფლობითი ორგანიზაციის წევრი 291 რესპონდენტი გაწვევრიანების ორ ძირითად მიზეზად ყველაზე ხშირად ახლობლების თხოვნას და საკუთარი პროფესიის წარმომადგენელთა უფლებების დაცვას ასახელებს. უცნაურია, რომ საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის გაკეთება ნებაყოფლობით ორგანიზაციაში გაწვევრიანების მოტივაციას ძალზე მცირე რესპონდენტებისათვის წარმოადგენს. 6.5 პროცენტი, ეს ძირითადად ეკლესიის მრევლს ეხება, გაერთიანების მიზეზად რწმენას ასახელებს.

ნახ.6

ნებაყოფლობით ორგანიზაციაში გაერთიანების მიზეზები

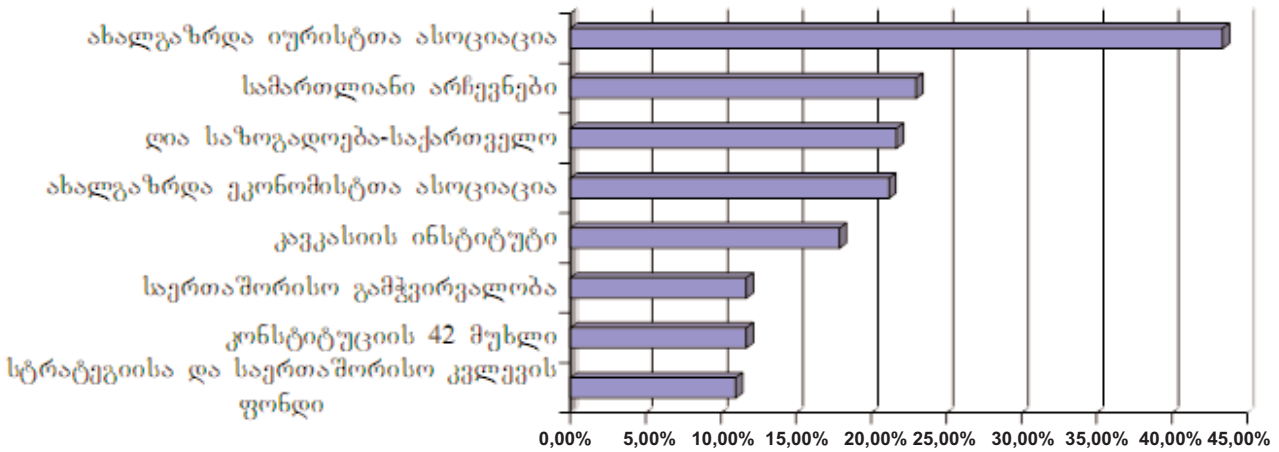
რესპონდენტთა ნახევარი (52.8 პროცენტი) მიუთითებს, რომ ორგანიზაციაში ყოფნისას მათი მოლოდინი მთლიანად, 39.6 პროცენტი კი, რომ ნაწილობრივ გამართლა, ხოლო 7.5 პროცენტი, რომ არ გამართლდა. იმ 30 რესპონდენტის მიერ, ვისი მოლოდინიც არ გამართლა და მან ამის მიზეზი მიუთითა, ყველაზე ხშირად საქმის წარმართვის დაბალი დონე (10 რესპონდენტი), დაუინანსების სიმცირე (5 რესპონდენტი) და ის იქნა დასახელებული, რომ სახელმწიფო მხედველობაში არ იღებს მოქალაქეთა ინტერესებს (5 რესპონდენტი).

საერთო ჯამში მოსახლეობა არასამთავრობო ორგანიზაციებს დადებითად

აფასებს. ასეთ შეფასებას იძლევა გამოკითხულთა 40.0 პროცენტი. 15.3 პროცენტი არასამთავრობოთა საქმიანობას უარყოფითად აფასებს. ამავე დროს ცალსახაა სექტორის ნაკლები ხილვადობა, რადგან გამოკითხულთა 44.7 პროცენტს გაუჭირდა შეფასების გაკეთება..

გამოკითხულთა უმრავლესობა (81.0 პროცენტი) მიუთითებს, რომ არ იცნობს არასამთავრობო სექტორში მომუშავე არცერთ აღამიანს. გამოიკვეთა ასაკობრივი განსხვავება ნაცნობობასთან მიმართებაში. არასამთავრობოს თანამშრომლებს ყველაზე მეტად იცნობენ 25-44 წლის (26.3 პროცენტი), შემდეგ 18-24 წლის (24.8 პროცენტი), 45-64 წლის წლის (13.2 პროცენტი) და ყველაზე ნაკლებად 65 წელს გადაცილებული რესპონდენტები (11.0 პროცენტი).

ძალზე მცირე ნაწილმა, გამოკითხულთა მხოლოდ 12.5 პროცენტმა განაცხადა, რომ შეუძლია დაასახელოს არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც მოსწონს. ყველაზე ხშირად დასახელებული იყო „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“, რომელიც 54 რესპონდენტმა დაასახელა, „ღია საზოგადოება საქართველო“ (5 რესპონდენტი), თავისუფლების ინსტიტუტი (3 რესპონდენტი), კონსტიტუციის 42 მუხლი (2 რესპონდენტი). კითხვარში წარმოდგენილი არასამთავრობო ორგანიზაციის სიიდან ყველაზე მეტად ცნობილი ისევე ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია აღმოჩნდა. მის შესახებ ინფორმაცია გააჩნდა გამოკითხულთა 43.4 პროცენტს, ცნობადობის მიხედვით შემდეგი იყო სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება (23.0 პროცენტი) და შემდეგ ღია საზოგადოება-საქართველო (21.7 პროცენტი).

ნახ. 7
არასამთავრობო ორგანიზაციების ხილვადობა

მსგავსი თანმიმდევრობა აღინიშნა არასამთავრობოთა მოწონებაში. ყველაზე მეტად მოწონებული ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (27.5 პროცენტი), შემდეგ „სამართლიანი არჩევნები“ (8.5 პროცენტი) და ფონდი „ღია საზოგადოება-საქართველო“ არის (6.9 პროცენტი).

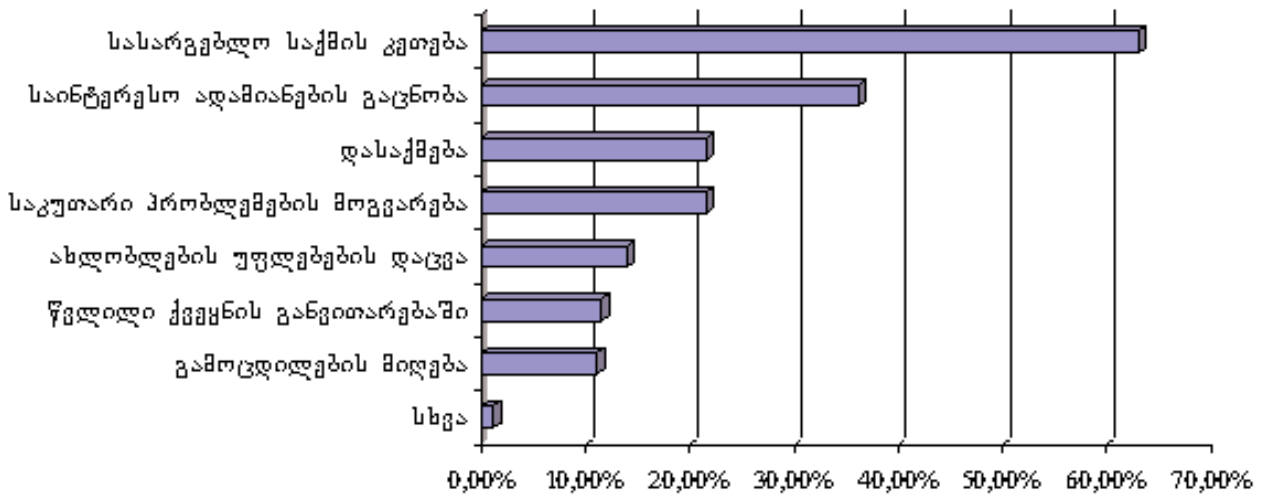
ცხრილი 5

არასამთავრობო ორგანიზაციების შეფასება

	ორგანიზაცია	მომწონს %	არ მომწონს %	არც მომწონს და არც არ მომწონს %	არაფერი ვიცი მის შესახებ %	სულ No1100 %
1	ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია	27.5	4.4	17.5	50.6	100
2	სამართლიანი არჩევნებ- ისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება	8.5	4.2	10.3	77.0	100
3	ფონდი „ღია საზოგა- დოება – საქართველო“	6.9	4.3	10.5	78.3	100
4	ახალგაზრდა ეკონო- მისტთა ასოციაცია	6.3	3.2	11.7	78.8	100
5	კავკასიის ინსტიტუტი	4.9	2.8	10.2	82.1	100
6	სტრატეგიის და საერ- თაშორისო ურთიერთ- ობების კვლევის ფონდი	2.8	1.7	6.5	89.0	100
7	კონსტიტუციის 42-ე მუხლი	2.4	25.0	7.3	88.3	100
8	საერთაშორისო გამჭვირვალობა, საქართველო	2.4	2.3	7.1	88.3	100

პირდაპირი შეფასებისგან განსხვავებით, როდესაც როგორც ბემოთ ავლნიშნეტ 40.0 პროცენტმა აღნიშნა დადებითი დამოკიდებულება არასამთავრობო სექტორის მიმართ, კითხვაზე: „სასურველად მიგაჩნიათ თუ არა, რომ თქვენ ან თქვენი ოჯახის წევრი არასამთავრობო ორგანიზაციის წევრი იყოს?“ შეფასება ნაკლებ პოზიტიურია. გამოკითხულთა მხოლოდ ერთი მეოთხედი (25.6 პროცენტი) ხელავს ამჟამო მომხიბლაობას, 36.2 პროცენტს არ მიაჩნია სასურველად წევრობა და ისევ საკმაოდ დიდ ნაწილს (38.2 პროცენტს) უჭირს კითხვაზე პასუხის გაცემა. არასამთავრობოებისადმი დამოკიდებულებაში გამოიკვეთა ასაკობრივი განსხვავება. მათში გაწევრიანების მსურველების ყველაზე დიდი წილი (33.4 პროცენტი) მეორე ასაკობრივ ჯგუფის, შემდეგ 18-24 წლის, შემდეგ 45-64 წლის რესპონდენტებზე მოდის, ყველაზე მცირე კი 65 წელს გადაცილებულ რესპონდენტთა შორისაა (12.9 პროცენტი).

ისინი, ვისაც სასურველად მიაჩნია არასამთავრობო ორგანიზაციაში გაწევრიანება, ამის ორ ძირითადად მიზეზად უფრო მეტად ასახელებენ საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის კეთებას (63.1 პროცენტი) და საინტერესო აღამიანების გაცნობას (36.2 პროცენტი).

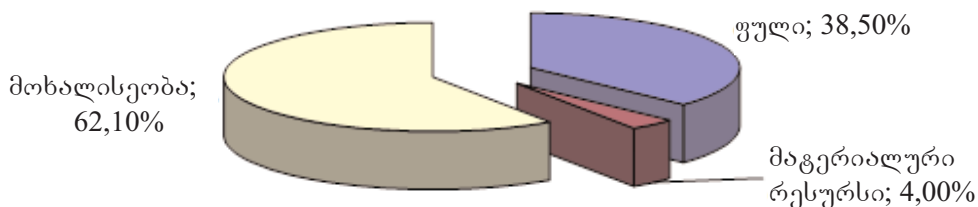
ნახ.8

მომავალში არასამთავრობო ორგანიზაციაში გაწვევრიანების მიზეზები

გამოკითხულთა უდიდესმა ნაწილმა (94.8 პროცენტი) მიუთითა, რომ გასული წლის განმავლობაში მონაწილეობა არ მიუღია რაიმე კოლექტიურ აქციაში. თუმცა საერთო საყოფაცხოვრებო პრობლემების გადაჭრაში რესპონდენტები უფრო მეტ აქტიობას იჩენენ. გამოკითხულთა უმრავლესობამ (58.9 პროცენტი) აღნიშნა, რომ მათი სამეზობლო ან თემი ერთიანდება საერთო საყოფაცხოვრებო პრობლემის მოსაგვარებლად. 44.6 პროცენტი საქმის მოსაგვარებლად ხელისუფლებას მიმართავს, დიდი ნაწილი (27.7 პროცენტი) არაფერს აკეთებს.

განვლილი წლის განმავლობაში სასარგებლო საქმის შესრულებაში საკუთარი წვლილი შეიგანა გამოკითხულთა მხოლოდ 16.0 პროცენტმა. ყველაზე დიდი წილი აღინიშნება 25-44 წლის რესპონდენტებში. ამ ასაკობრივი ჯგუფის 21.8 პროცენტმა მიუთითა, რომ შეასრულა სასარგებლო საქმე, ყველაზე მცირეა 65 წელს გადაცილებულ რესპონდენტთა წილი (9.5 პროცენტი), პირველი და მესამე ასაკობრივი ჯგუფების წილი თითქმის თანაბარია (14.5 და 14.5 პროცენტი შესაბამისად).

იმ 174 რესპონდენტს შორის, რომელმაც გარკვეული აქტიობა გამოიჩინა საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის კეთებაში, უდიდესმა ნაწილმა (62.1 პროცენტი) იმრომა მოხალისედ, დანარჩენებმა გაიღეს ფული ან სხვა სახის მაგერიალური რესურსი.

ნახ. 9

საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის სახეობა

საქმე, რომლის შესრულებაშიც წვლილი შეიგანეს რესპონდენტებმა ძირითადად ორგანიზებული იყო ახლობელთა ჯგუფის (38.5 პროცენტი), ეკლესიის (31.6 პროცენტი) ან სახელმწიფო ორგანიზაციების (16.7 პროცენტი) მიერ. საკმაოდ მცირე ნაწილი იყო ორგანიზებული არასამთავრობო ორგანიზაციების (7.5 პროცენტი) ან პოლიტიკური პარტიების (2.9 პროცენტი) მიერ. გამოკითხულთა 1.3 პროცენტმა თავი შეიკავა მითითებისაგან.

გამოკითხულთა 45.6 პროცენტმა მზაობა გამოხატა მომავალში ჩაერთოს საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის კეთებაში. დახმარების მზაობა კლებულობს ასაკთან ერთად. აქტიუბის მზაობა გამოხატა პირველი ასაკობრივი ჯგუფის 56.7-მა, მეორე ჯგუფის 54.0-მა, მესამე ჯგუფის 42.0-მა და მეოთხე ჯგუფის 24.2-მა პროცენტმა.

საკუთარი უფლებების დარღვევის შემთხვევაში გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი (39.7 პროცენტი) მიიჩნევს, რომ შეეცდებოდა ხმა ხელისუფლებისათვის მიეწვდინა, 28.9 პროცენტი მოაწერდა ხელს მოთხოვნაზე, 15.3 პროცენტი აზრს გამოეთქვამდა მედიაში.

ცხრილი 6

შესაძლო ქმედებები საკუთარი უფლებების დარღვევის შემთხვევაში (რესპონდენტებს შეეძლოთ აღენიშნათ ნებისმიერი რაოდენობის ქმედება)

№	ტიპი	% № 1100
1	შევეცდებოდი ჩემი პრობლემა ხელისუფლებისთვის მიმეწვდინა	39.7
2	მოვაწერდი ხელს მოთხოვნაზე	28.9
3	გამოეთქვამდი აზრს მედიის მეშვეობით	15.3
4	დავესწრებოდი საზოგადოებრივ თავგრილობებს	13.5
5	დავესწრებოდი მიტინგებს	12.1
6	შევეცდებოდი ხელისუფლების წარმომადგენელთან ნაცნობობა გამომეყენებინა პრობლემის მოსაგვარებლად	10.3
7	მივიღებდი მონაწილეობას საჯარო დისკუსიაში	9.6
8	მივიღებდი მონაწილეობას ქუჩის აქციებში	9.1
9	მივიღებდი მონაწილეობას არასამთავრობო ორგანიზაციის მუშაობაში	6.8
10	მიემართავდი უცხოეთის საელჩოებს	6.5
11	მივიღებდი მონაწილეობას გაფიცვაში	5.7
12	გავიღებდი რესურსებს (მასალას, ფულს)	4.2
13	მივიღებდი მონაწილეობას ნებაყოფლობით პროფესიული კავშირების საქმიანობაში	4.1
14	მივიღებდი მონაწილეობას პოლიტიკურ პარტიის საქმიანობაში	3.4
15	დავიწვევებდი შიმშილობას	2.9
16	შევეცდებოდი გავრიგებოდი ხელისუფლების წარმომადგენელს (მაგ. უარს ვიტყვოდი გარკვეულ ქმედებებზე, შევთავაზებდი ქრთამს, მომსახურებს და სხვა)	1.9

ხელისუფლებაზე გემოქმედების ყველაზე ეფექტურ საშუალებებად მიჩნეულია ადგილობრივი ხელისუფლებისადმი მიმართვა (31.4 პროცენტი), ხელმოწერების

შეგროვება (27.4 პროცენტი) და დეპუტატებისადმი ან პარლამენტისადმი მიმართვა (23.3 პროცენტი).

ცხრილი 7

ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანი საკითხების გადაწყვეტისას ხელისუფლებაზე გე-
მოქმედების ეფექტური საშუალებები.

(რესპონდენტებს შეეძლოთ აღენიშნათ ნებისმიერი რაოდენობის ქმედება)

No	ქმედება	%
1	ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის საჩივრით ან წინადადებით მიმართვა	31.4
2	ხელმოწერების შეგროვება	27.4
3	დეპუტატისადმი ან პარლამენტისადმი მიმართვა	23.3
4	ქართული პრესის საშუალებით მოქმედება (ტელევიზიით გამოსვლა/ წერილის გაზეთში გამოქვეყნება)	18.5
5	თანამშრომლობა (ხელისუფლებასთან არსებული საზოგადოებრივ საბჭოებში და განხილვებში მონაწილეობა)	18.0
6	საერთაშორისო ორგანიზაციებისადმი, უცხოეთის საელჩოებისათვის მიმართვა	15.8
7	გაფიცვა	15.3
8	ხალხმრავალი სანქცირებული მიტინგების მოწყობა	11.5
9	უცხოეთის მედიის წარმომადგენლებისადმი მიმართვა	10.3
10	არასამთავრობო ორგანიზაციის საქმიანობაში მონაწილეობა	10.1
11	პროფკავშირების საქმიანობაში მონაწილეობა	9.2
12	პოლიტიკური პარტიის საქმიანობაში მონაწილეობა	8.5
13	ქუჩის/გზების გადაკეცვა, არასანქცირებული მიტინგები	7.0
14	შიმშილობა	3.5
15	ხელისუფლების წარმომადგენლებთან დაპირისპირება, ძალის გამოყენება	1.4

ამგვარად მონაცემები ცალსახად მიუთითებენ სამოქალაქო აქტიურობის დაბალ ხარისხზე. შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ამის ერთერთი ფაქტორი სხვებისადმი ნდობის დაბალი დონეა, რომელიც საზოგადოებრივი ცხოვრებისადმი ინტერესის მსგავსად ბოლო წლების განმავლობაში განუხრელად კლებულობს. ასაკის მიხედვით ყველაზე დიდი აქტიობით 25-44 წლის რესპონდენტები გამოირჩევიან. მცირეა სამოქალაქო სექტორის ხილვადობა. არასამთავრობო ორგანიზაციების ცნობადობა და მათი მომხიბლავობა უფრო დიდია ახალგაზრდებს შორის. მოსახლეობის საზოგადოებრივი საქმიანობაში ჩართვა ძირითადად ხდება ახლობლებისა და ეკლესიის ინციაგვიით. ახლობლები წარმომადგენენ არა მხოლოდ ნებაყოფლობითი საქმიანობის მამოძრავებელ ძალას, არამედ ასევე ინფორმაციის მიღების მნიშვნელოვანი მეორე წყაროს. ინფორმაციის მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი გელე-

ვიზიით იღებს. თუმცა ნდობა ძირითადი საგელევიზიო არხების – კურიერის, იმედის და პირველი არხის საინფორმაციო გამოშვებების მიმართ არც თუ ისე დიდია. ისინი ნაკლებად აღიქმებიან ხელისუფლებისგან დამოუკიდებელ მედია საშუალებებად.

4. ცხოვრების ხარისხი და ღირებულებები

მთელ რიგი მკვლევარები (იხილეთ მაგ. ant., & Luttbeg, 1991) მოსახლეობის ცხოვრებით კმაყოფილების ხარისხს დემოკრატიული წყობის სტაბილურობის ძირითად ფაქტორად მიიჩნევენ. მოსახლეობის ნახევარზე მეტი (50.7 პროცენტი) თავს საკმაოდ ბედნიერად გრძნობს. ბედნიერების განცდა ასაკთან ერთად კლებულობს. თავს ბედნიერად გრძნობს პირველი ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტთა 77.3, მეორე ჯგუფის 59.2, მესამე ჯგუფის 41.2 და მეოთხე ჯგუფის 29.6 პროცენტი.

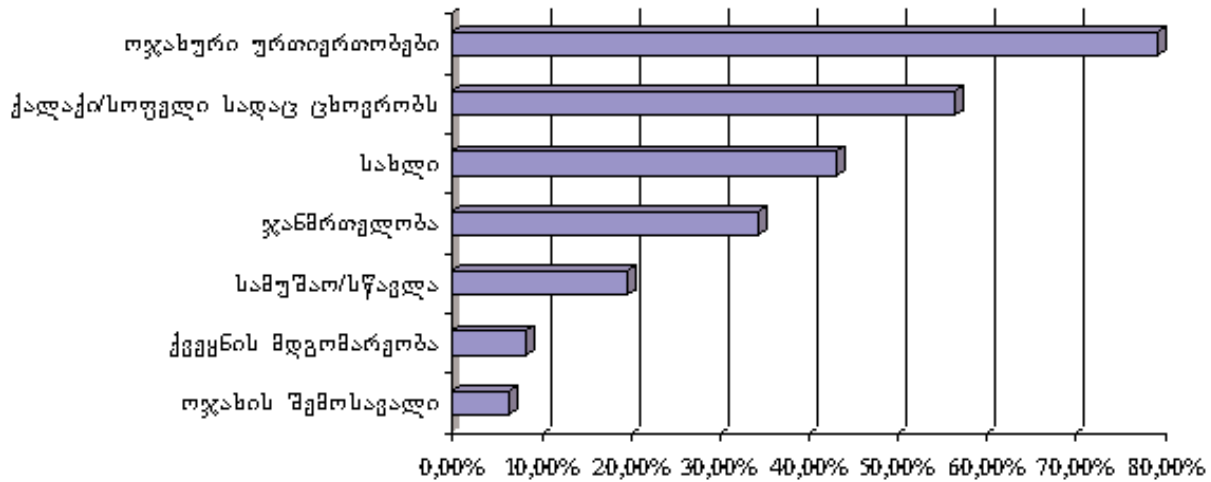
საკმაოდ მაღალია გამოკითხულთა თვით-შეფასება. 62.7 პროცენტი მიუთითებს, რომ საკმაოდ, 33.4 პროცენტი კი რომ საშუალოდ დარწმუნებულია საკუთარ თავში, 3.9 პროცენტი, რომ არ არის დარწმუნებული საკუთარ თავში. ბედნიერების მსგავსად საკუთარ თავში რწმენაც ასაკთან ერთად კლებულობს. თავში საკმაოდ დარწმუნებულია 18-24 წლის რესპონდენტთა 69.1, 25-44 წლის რესპონდენტთა 63.3, 45-64 წლის რესპონდენტთა 62.1 და 65 წელზე უფროსი ასაკის 57.0 პროცენტი. ასაკთან მიმართებაში საპირისპირო სურათი გვაქვს პასუხისას კითხვაზე: „შეიძლება იმის თქმა, რომ თქვენ იპოვეთ ადგილი ცხოვრებაში?“ ამ შემთხვევაში იმათი რიცხვი, ვინც ფიქრობს რომ იპოვა ადგილი მაგულობს ასაკთან ერთად (29.0 პროცენტი პირველ, 44.9 პროცენტი მეორე, 44.1 პროცენტი მესამე და 47.7 პროცენტი მეოთხე ასაკობრივ ჯგუფში). მთლიანობაში 42.8 პროცენტი მიიჩნევს, რომ იპოვნა, 41.3 პროცენტი რომ ვერ იპოვა ადგილი, ხოლო 15.9 პროცენტს უჭირს კითხვაზე პასუხის გაცემა.

მოსახლეობის ოპტიმიზმი საკმაოდ მაღალია. 55.4 პროცენტი ოპტიმისტურად არის განწყობილი. ოპტიმიზმის დონე ასაკთან ერთად კლებულობს. პირველი ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტთა 71.6, მეორე ჯგუფის 61.9, მესამე ჯგუფის 48.6 და მეოთხე ჯგუფის 42.7 პროცენტი, ფიქრობს რომ ცხოვრებაში ყველაფერი უფრო ისე წაუვა, როგორც ელის. შესაბამისად გამოკითხულთა 89.3 პროცენტი მომავალს იმედით უყურებს. იმ რესპონდენტთა წილი, ვინც მომავალს იმედით უყურებს ასევე კლებულობს ასაკთან ერთად (95.1 პროცენტი პირველ ჯგუფში, 91.8 მეორე, 88.7 მესამე და 80.2 პროცენტი მეოთხე ჯგუფში).

ახალგაზრდები ასევე უფრო მეტად მიიჩნევენ, რომ თვითონ მართავენ საკუთარ ცხოვრებას. პირველი ასაკობრივი ჯგუფის უფრო მეტი წარმომადგენელი (69.1 პროცენტი), მეორე (58.9 პროცენტი), მესამე (51.4 პროცენტი) და მეოთხე (52.6 პროცენტი) ჯგუფების წარმომადგენლებთან შედარებით მიიჩნევს, რომ ის, თუ რას მიაღწევს ადამიანი ცხოვრებაში უფრო მასზეა დამოკიდებული, ვიდრე სხვაზე ან სიგუაჯობაზე.

გამოკითხულთა ყველაზე დიდი ნაწილი (45.9 პროცენტი) მიუთითებს, რომ არც კმაყოფილია და არც უკმაყოფილო ცხოვრებით, 29.0 პროცენტი გამოთქვამს საკუ-

თარი ცხოვრებით უკმაყოფილებას, ხოლო 25.1 პროცენტი კმაყოფილებას. ყველაზე მეტად კმაყოფილი ახალგაზრდა, ხოლო უკმაყოფილი ხანშიშესული რესპონდენტები არიან. ცხოვრებით კმაყოფილებას გამოხატავს პირველი ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტთა 30.7, მეორე ჯგუფის 28.2, მესამე ჯგუფის 22.1 და მეოთხე ჯგუფის 20,0 პროცენტი. ყველაზე მეტად რესპონდენტები კმაყოფილი ოჯახური ურთიერთობებით, ხოლო ყველაზე ნაკლებად ოჯახის შემოსავლით არიან.

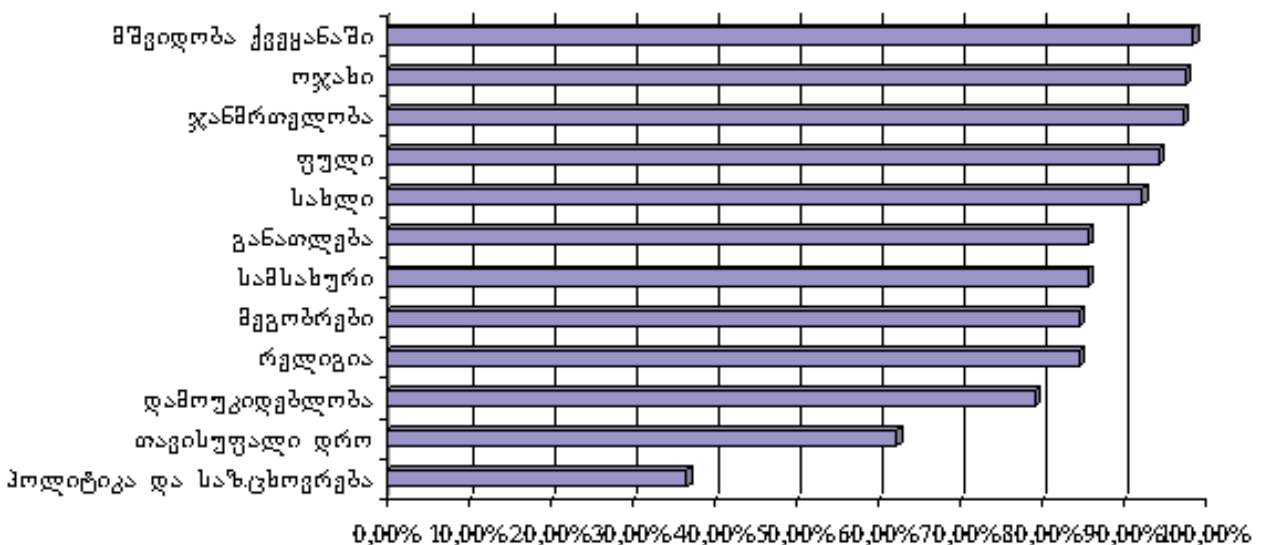

ნახ.10

ცხოვრების სხვადასხვა სფეროებით კმაყოფილება

უმრავლესობა, 36.8 პროცენტი საკუთარ ჯანმრთელობას აფასებს, როგორც კარგს ან ძალიან კარგს, 45.6 პროცენტი, როგორც საშუალოს და 17.7 პროცენტი, როგორც ცუდს.

განსხვავებული ასაკის აღამიანებისათვის ცხოვრების სხვადასხვა მხარეები განსხვავებული ღირებულებების მაგარებელია. ზოგადად ყველაზე მნიშვნელოვნად მიჩნეულია მშვიდობა ქვეყანაში, ოჯახი და ჯანმრთელობა.

ნახ. 11

ცხოვრების მხარეების მნიშვნელობა

ცხოვრების მხარეების შეფასებისას სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტთა შორის განსხვავება არ აღმოჩნდა 12 დასახელებულიდან მხოლოდ 4 ასპექტში, ესენია: მშვიდობა ქვეყანაში, ჯანმრთელობა, ფული და სახლი. ხოლო რაც შეეხება განათლებას, პირად დამოუკიდებლობას, მეგობრებს, თავისუფალ დროს, რელიგიას და სამსახურს, აქ ასაკთან ერთად აღინიშნება მათი მნიშვნელობის კლება.

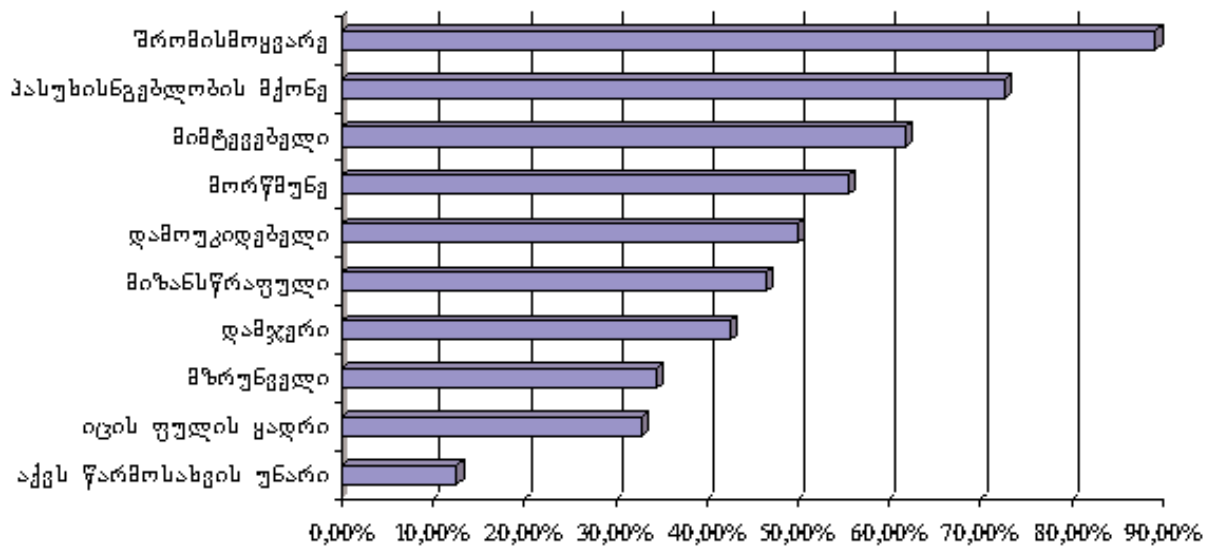
ოჯახს ყველაზე დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ მეორე (98.9 პროცენტი) და მესამე (98.5 პროცენტი), ხოლო ყველაზე მცირეს პირველი (94.4 პროცენტი) ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტები. უფროსი ასაკის რესპონდენტთა 95.3 პროცენტს მიაჩნია ოჯახი მნიშვნელოვნად. პოლიტიკა და საზოგადოებრივი ცხოვრება კი ყველაზე მნიშვნელოვნად მიაჩნიათ 44-65 წლის რესპონდენტებს (42.6 პროცენტი), შემდეგ 25-44 წლის (34.6 პროცენტი), 65 წელზე უფროს (31.4 პროცენტი) და ბოლოს 18-24 წლის (32.1 პროცენტი) რესპონდენტებს.

ცხრილი 8

ცხოვრების მხარეების მნიშვნელობა ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით

	ცხოვრების მხარე	სულ	18-24	25-44	45-64	65>	Chi-square, p Df=6
1	მშვიდობა ქვეყანაში	98.5					არ არის მნიშვნელოვანი
2	ოჯახი	97.5	94.4	98.9	98.5	95.3	17.0, p<.005
3	ჯანმრთელობა	97.2					არ არის მნიშვნელოვანი
4	ფული	94.2					არ არის მნიშვნელოვანი
5	ბინა/სახლი	92.2					არ არის მნიშვნელოვანი
6	განათლება	85.6	91.3	90.1	84.6	73.4	36.7, p<.001
7	სამსახური	85.6	92.5	89.0	89.4	63.1	94.1 p<.001
8	მეგობრები	84.6	91.2	88.5	84.8	69.6	50.7, p<.001
9	რელიგია	84.5	86.8	85.2	85.5	78.6	12.6, p<.05
10	დამოუკიდებლობა	79.1	88.8	81.7	77.9	67.5	26.9, p<.001
11	თავისუფალი დრო/დასვენება	62.3	76.7	61.9	62.6	48.5	37.1, p<.001
12	პოლიტიკა და საზოგადოებრივი ცხოვრება	36.6	32.1	34.6	42.6	31.4	16.9, p<.05

ღირებულებების არაპირდაპირ საზომად შეიძლება ჩაითვალოს ბავშვისათვის სასურველი თვისებების დადგენა. ჩამოთვლილი ათი თვისებიდან, საიდანაც რესპონდენტებს შეეძლოთ შეერჩიათ ხუთი ყველაზე სასურველი თვისება, ყველაზე ხშირად შერჩეული იყო შრომისმოყვარეობა, პასუხისმგებლობის გრძნობა, მიმტკვებლობა, ის რომ ბავშვი მორწმუნეა და დამოუკიდებელია.

ნახ. 12

ბავშვის სასურველი თვისებები

ოთხ წარმოდგენილ ღირებულებიდან, რომელთაგანაც ორი წარმოადგენდა მაგერიალურ (ქვეყანაში წესრიგის დაცვა და ფასების ზრდასთან ბრძოლა), ხოლო ორი პოსტ-მაგერიალურს (აღამიანებს ქონდეთ საშუალება ბეგავლენა მოახდინონ მთავრობის გადაწყვეტილებებზე და სიგყვის თავისუფლების დაცვა) რესპონდენტებს უნდა შეერჩიათ ორი. ყველაზე ხშირად შერჩეული იყო ერთი მაგერიალური და ერთი პოსტ-მაგერიალური ღირებულება (52.9 პროცენტი). უფრო ხშირად ეს იყო ქვეყანაში წესრიგის დამყარება და სიგყვის თავისუფლების დაცვა. ორი მაგერიალური ღირებულება შეარჩია 41.5, ხოლო ორი პოსტ-მაგერიალური 5.6 პროცენტმა.

გამოიკვეთა ასაკობრივი განსხვავება ღირებულებებთან მიმართებაში. მაგერიალური ღირებულებებს უფრო მეტად 45 წელზე უფროსი რესპონდენტები არჩევენ.

პოსტ-მაგერიალური ღირებულებებისადმი ერთგულება კი უფრო მეტად ახალგაზრდებისათვის არის დამახასიათებელი.

ამგვარად მოსახლეობის ნახევარი საკუთარი ცხოვრებით არც კმაყოფილია და არც უკმაყოფილო. კმაყოფილების ყველაზე დიდ წყაროს ოჯახური ურთიერთობები, ხოლო ყველაზე მცირეს ოჯახის შემოსავალი წარმოადგენს. მკვეთრად გამოიკვეთა ასაკის მნიშვნელობა ცხოვრების ხარისხსა და ღირებულებებზე. ოპტიმიზმი, ბედნიერების განცდა და თვით-შეფასება ასაკთან ერთად კლებულობს, ისევე როგორც განათლების, სამსახურის, მეგობრების, რელიგიის, პიროვნული დამოუკიდებლობის და თავისუფალი დროის მნიშვნელობა. უფროსი ასაკის რესპონდენტებთან შედარებით ახალგაზრდები მეტად ანიჭებენ უპირატესობას პოსტ-მაგერიალურ ღირებულებებს.

5. პოლიტიკური სიმპათიები

ზემოთ ავლნიშნეთ, რომ საკმაოდ დაბალია ზოგადად ნდობა სხვა ადამიანების მიმართ, რომელსაც ხშირად ასევე სოციალურ ნდობას უწოდებენ და რომელიც დემოკრატიის ფუნქციონირების ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენს. იგი კავშირში უნდა იყოს პოლიტიკურ მოქმედ პირთა და სახელმწიფო ინსტიტუტების მიმართ ნდობასთან. გამოკითხვაში გამოვლინდა ამგვარი კავშირის არსებობა.

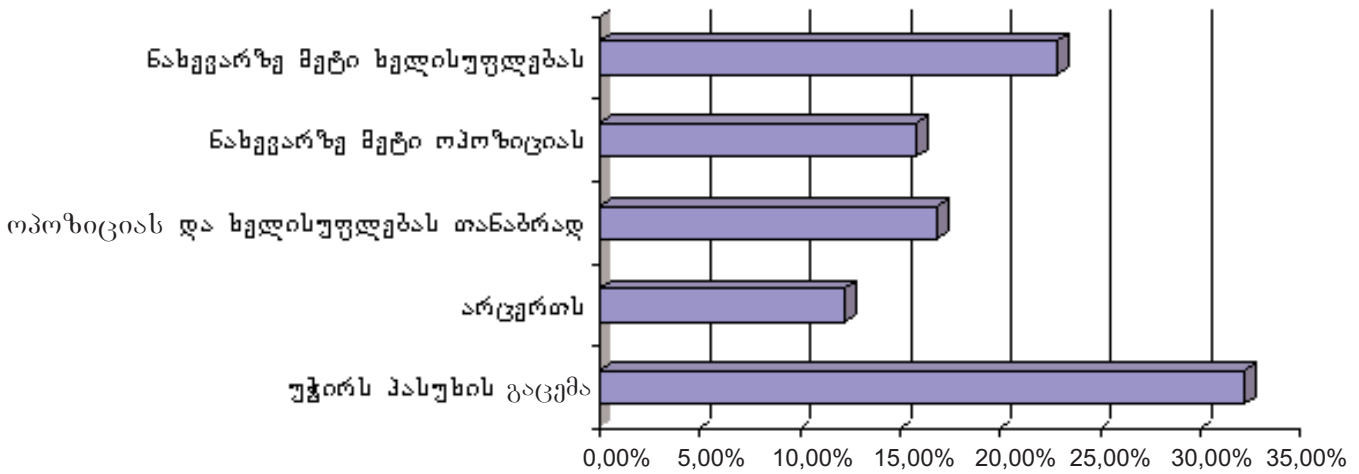
გამოკითხულთა დიდი ნაწილი (38.4 პროცენტი) არცერთ პოლიტიკურ ძალას არ ენდობა, 35.8 პროცენტი ენდობა ხელისუფლებას, 17.4 პროცენტს უჭირს არჩევანის გაკეთება, ხოლო ოპოზიციას ენდობა გამოკითხულთა ძალზე მცირე ნაწილი (8.4 პროცენტი). ნდობაში აისახა ასაკობრივი განსხვავებები. ნიჰილისტური დამოკიდებულება ხაზობრივად მცირდება ასაკთან ერთად. ხელისუფლებას მომხრეები ყველაზე მეტად მეორე, ხოლო ოპოზიციას მესამე ასაკობრივ ჯგუფში ყავს.

ცხრილი 9

პოლიტიკურ ძალათა ნდობა ასაკობრივ ჯგუფში

№	რესპონდენტ მხარს უჭერს:	I	II	III	IV	სულ
		ასაკობრივი ჯგუფი №166 %	ასაკობრივი ჯგუფი №357 %	ასაკობრივი ჯგუფი №404 %	ასაკობრივი ჯგუფი №173 %	
1	საქართველოს ხელისუფლებას	36.0	41.6	31.3	34.5	35.8
2	ოპოზიციას	5.6	5.9	11.2	9.4	8.4
3	არცერთს	46.6	38.0	37.2	4.5	38.4
4	მიჭირს პასუხის გაცემა	11.8	14.4	20.3	21.6	17.4
	სულ	100	100	100	100	100

რესპონდენტების მიერ გამოხატული მხარდაჭერისგან ძლიერ განსხვავდება იმის აღქმა თუ მოქალაქეთა რა ნაწილი უჭერს მხარს პოლიტიკურ ძალებს. 22.9 პროცენტს მიაჩნია, რომ ხელისუფლებას მხარს უჭერს მოსახლეობის ნახევარზე მეტი. 15.8 პროცენტის აზრით კი მოსახლეობის ნახევარზე მეტი მხარს ოპოზიციას უჭერს.

ნახ. 13

რესპონდენტების მიერ ხელისუფლებისა და ოპოზიციის მხარდამჭერთა რაოდენობის შეფასება

როგორც ნახ. 13-ის და ცხრილი 9-ის შედარება გვიჩვენებს მოსახლეობის მიერ ხდება პოლიტიკურ ძალთა მხარდამჭერის გადაფასება და ნიჰილისტური დამოკიდებულების შეუფასებლობა.

მხარდამჭერის აღქმა დაკავშირებულია მცდარი კონსენსუსის ეფექტთან. მცდარი კონსენსუსი არეკლავს ადამიანებს რწმენას, რომ სხვებიც მათნაირად ფიქრობენ. (იხილე მაგ. Taylor, Peplau, & Sears, 1994). ხელისუფლების მომხრეთა 48.1 პროცენტის აზრით საქართველოს მოსახლეობის ნახევარზე მეტი მხარს უჭერს ხელისუფლებას; ოპოზიციის მომხრეთა 70.3 პროცენტის აზრით კი მოსახლეობის ნახევარზე მეტი მხარს ოპოზიციას უჭერს. მათ 19.5 პროცენტს ვინც არავის უჭერს მხარს მიაჩნია რომ მოსახლეობა თანაბრად უჭერს მხარს ხელისუფლებას და ოპოზიციას.

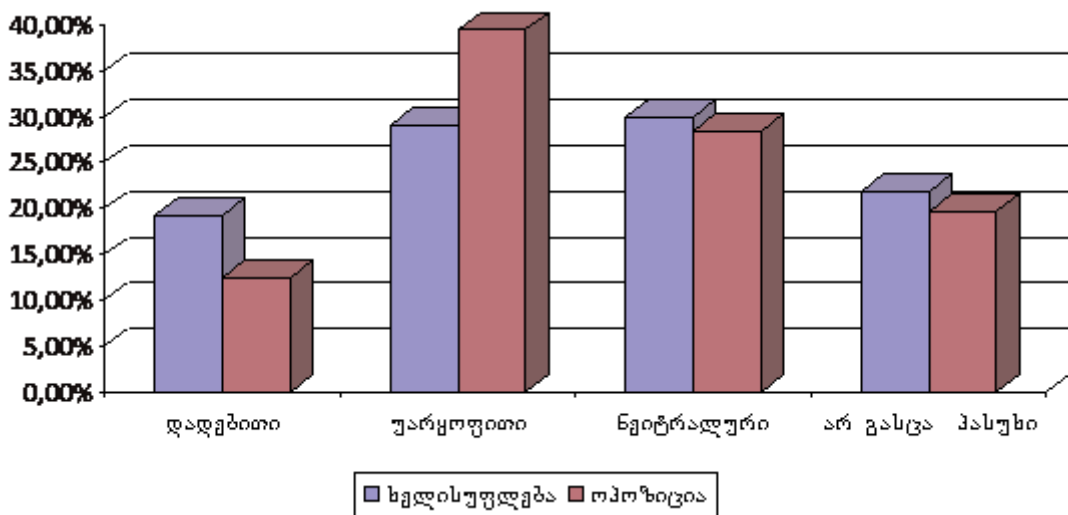
ცხრილი 10

მოსახლეობის მხარდამჭერის შეფასება სხვადასხვა პოლიტიკური ძალების მიმართ

	50% მხარს უჭერს ხელისუფლებას	50% მხარს უჭერს ოპოზიციას	50% მხარს უჭერს ხელისუფლებას, 50% ოპოზიციას	50% არცერთს	არ ვიცი	სულ
	%	%	%	%	%	%
რესპონდენტი მხარს უჭერს ხელისუფლებას	48.1	3.6	15.3	9.5	23.5	100
ოპოზიციას	1.1	70.3	12.1	7.7	8.8	100
არცერთს	9.5	17.6	19.5	17.9	35.3	100
უჭირს პასუხის გაცემა	11.1	11.1	16.3	7.4	54.2	100

ოპოზიციის საპროტესტო აქციები 2009 წლის აპრილ-ივლისში საშინაო პოლიტიკის მნიშვნელოვან მოვლენას წარმოადგენდნენ. გამოკითხულთა უმრავლესობა (46.3 პროცენტი) მიიჩნევს, რომ აქციების შედეგად არაფერი შეცვლილა. 17.6 პროცენტს მიაჩნია, რომ შემცირდა ოპოზიციის მხარდამჭერთა რიცხვი. აქციების ნაკლებ ეფექტურობის აღქმა ასევე გამოიკვეთა კითხვაზე პასუხისას: „აქციების შემდგომ პერიოდში ხელისუფლება ითვალისწინებს თუ არა უფრო მეტად მოსახლეობის აზრს?“ 34.9 პროცენტი მიუთითებს, რომ ამ მხრივ არაფერი შეცვლილა, თუმცა 29.7 პროცენტის აზრით ხელისუფლება უფრო მეტად, ხოლო 7.2 პროცენტის აზრით უფრო ნაკლებად უსმენს ხალხს. 28.2 პროცენტს გაუჭირდა კითხვაზე პასუხის გაცემა. უმრავლესობა ხელისუფლებასა და ოპოზიციას შორის არსებულ დაძაბულ ურთიერთობაზე პასუხისმგებლობას ორივე მხარეს თანაბრად აკისრებს (54.8 პროცენტი), 26.1 პროცენტი პასუხისმგებლად ხელისუფლებას, ხოლო 6.6 პროცენტი ოპოზიციას მიიჩნევს (12.5 პროცენტს გაუჭირდა კითხვაზე პასუხის გაცემა).

ნახ. 14-დან ჩანს, რომ აქციების დროს ხელისუფლების მოქმედება ოპოზიციის ქმედებებზე უფრო დადებითად არის შეფასებული.

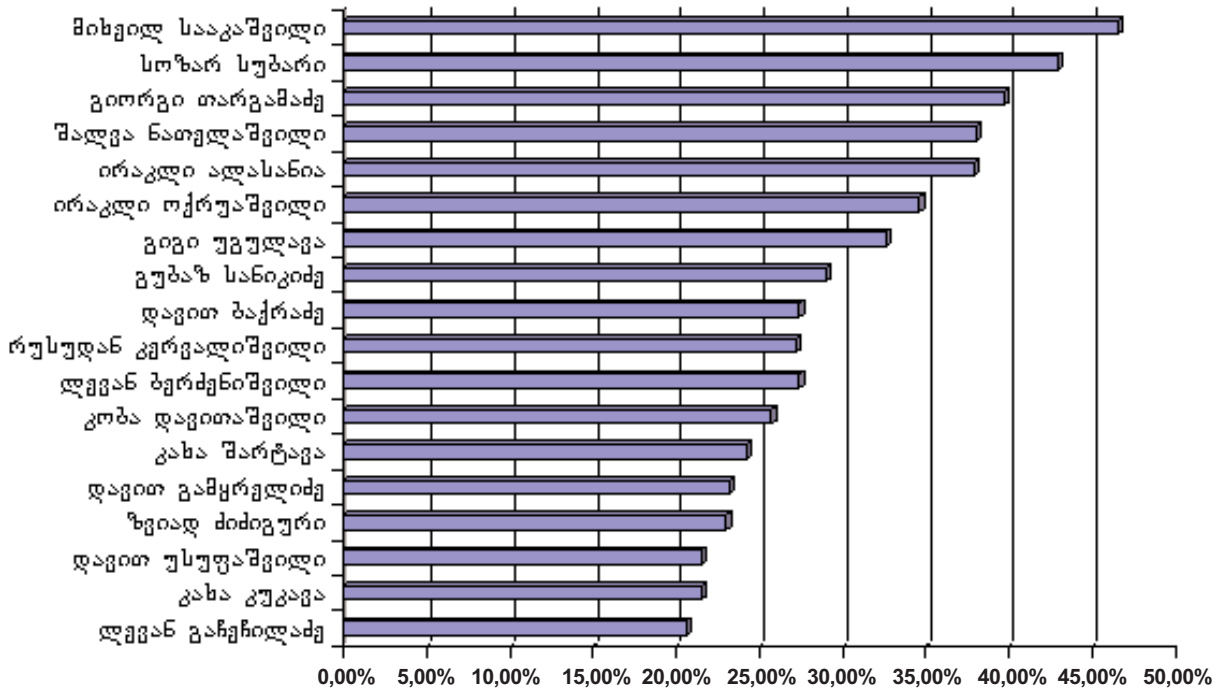

ნახ.14

ხელისუფლებისა და ოპოზიციის ქმედებების შეფასება აპრილ-ივლისის აქციების დროს

ასაკობრივი ჯგუფებს შორის განსხვავება არ გამოიკვეთა ხელისუფლების ქმედებების შეფასებაში, მაგრამ გამოიკვეთა ოპოზიციის შეფასებისას. მის ქმედებებს უფრო დადებით დაფასებენ მესამე (13.9 პროცენტი) და მეოთხე (18.1 პროცენტი) ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტები.

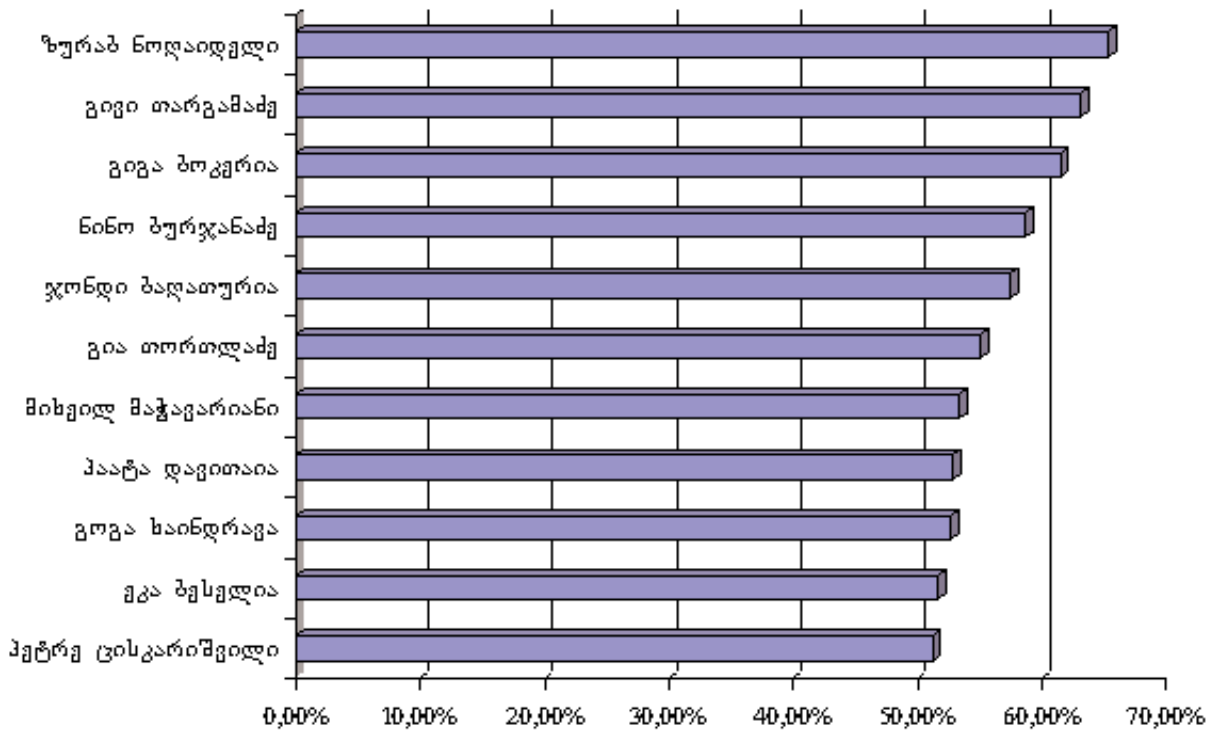
პოლიტიკისთა შორის ყველაზე დიდი მოწინებით სარგებლობენ მიხეილ სააკაშვილი, სობარ სუბარი, გიორგი თარგამაძე, შალვა ნათელაშვილი და ირაკლი ალასანია.

ნახ. 15

ყველაზე მეტად მოწონებული პოლიტიკოსები

რესპონდენტთა მოწონებით ყველაზე ნაკლებ სარგებლობენ ზურაბ ნოღაიდელი, გივი თარგამაძე, გიგა ბოკერია, ნინო ბურჯანაძე და ჯონდი ბაღათურია.

ნახ. 16

ყველაზე ნაკლებ მოწონებული პოლიტიკოსები

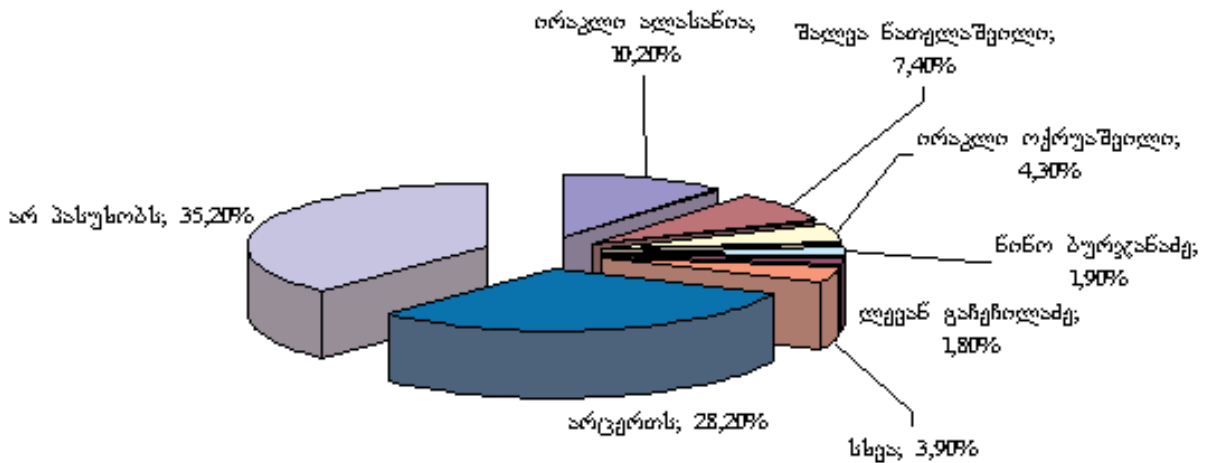
ცხრილი 11

პოლიტიკოსების შეფასება

	სახელი და გვარი	ძირითადად მომწონს %	არ მომწონს %	მიჭირს ქასუხის გაცემა %	არ ვიცი ვინ არის %	სულ No 1100 %
1	ირაკლი ალასანია	37.9	28	28.4	5.7	100
2	დავით ბაქრაძე	27.4	39.2	29.0	4.4	100
3	ჯონდი ბაღათურია	9.4	57.4	29.0	4.3	100
4	ლევან ბერძენიშვილი	26.1	38.9	30.0	4.1	100
5	ეკა ბესელია	16.2	51.7	27.6	4.4	100
6	გიგა ბოგერია	12.1	61.5	23.3	3.1	100
7	ნინო ბურჯანაძე	16	58.6	23.1	2.3	100
8	გონსტანტინე გამსახურდია	17.7	47.0	32.6	2.8	100
9	დავით გამყრელიძე	23.2	42.2	31.4	3.2	100
10	ლევან გაჩეჩილაძე	20.6	46.4	30.2	2.8	100
11	ქაატა დავითაია	7.6	52.8	30.0	9.6	100
12	გობა დავითაშვილი	25.7	40.9	29.7	3.7	100
13	სალომე ზურაბიშვილი	17.1	49.6	29.5	3.9	100
14	გივი თარგამაძე	8.1	63.2	23.7	4.9	100
15	გიორგი თარგამაძე	39.7	33.8	23.1	3.4	100
16	გია თორთლაძე	10.9	55.1	28.5	5.5	100
17	რუსუდან კერვალიშვილი	27.2	37.1	26.5	9.2	100
18	გახა გუგავა	21.5	44.5	28.7	5.3	100
19	გუგული მალრაძე	13.5	46.1	29.2	11.2	100
20	მიხეილ მაჭავარიანი	13.7	53.4	29.0	3.8	100
21	ზურაბ ნოღაიდგელი	5.9	65.4	26.1	2.6	100
22	შალვა ნათელაშვილი	38.0	36.3	22.9	2.8	100
23	ირაკლი ოქრუაშვილი	34.6	35.3	27.5	2.7	100

24	მისხვილ სააკაშვილი	46.5	30.2	22.9	0.5	100
25	გუბაზ სანიცძე	29.0	38.1	26.3	6.7	100
26	სოზარ სუბარი	42.9	30.2	23.2	3.8	100
27	გიგი უგულავა	32.6	39.5	25.0	2.9	100
28	დავით უსუფაშვილი	21.5	43.3	30.0	5.2	100
29	გახა შარტავა	24.2	38.1	29.3	8.4	100
30	გიორგი ცაგარეიშვილი	8.9	45.7	34.8	10.6	100
31	პეტრე ცისკარიშვილი	13.1	51.2	27.6	8.1	100
32	ზვიად ძიძიგური	23.0	43.6	28.7	4.7	100
33	გოგა ხაინდრაგა	13.9	52.7	29.5	4.0	100

პოლიტიკოსების მიმართ მოსახლეობის გულაცრუება გამოიკვეთა პასუხისას კითხვებზე: „ხვალ რომ გარდებოდეს საპრეზიდენტო არჩევნები ვის მისცემდით ხმას?“ 28.2 პროცენტმა განაცხადა, რომ არცერთს ჩამოთვლილ ექვს სავარაუდო კანდიდატიდან, 21.5 პროცენტს გაუჭურდა არჩევანის გაკეთება, ხოლო 13.7 პროცენტმა არ მოისურვა საკუთარი დამოკიდებულების გამჟღავნება. აქედან გამომდინარე ნათელია, რომ არც ერთი შესაძლო კანდიდატი არ სარგებლოს მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილის მხარდაჭერით. ყველაზე მეტი პოტენციური ამომრჩეველი აღმოაჩნდა ირაკლი ალასანიას, შემდეგ შალვა ნათელაშვილს და გიორგი თარგამაძეს.

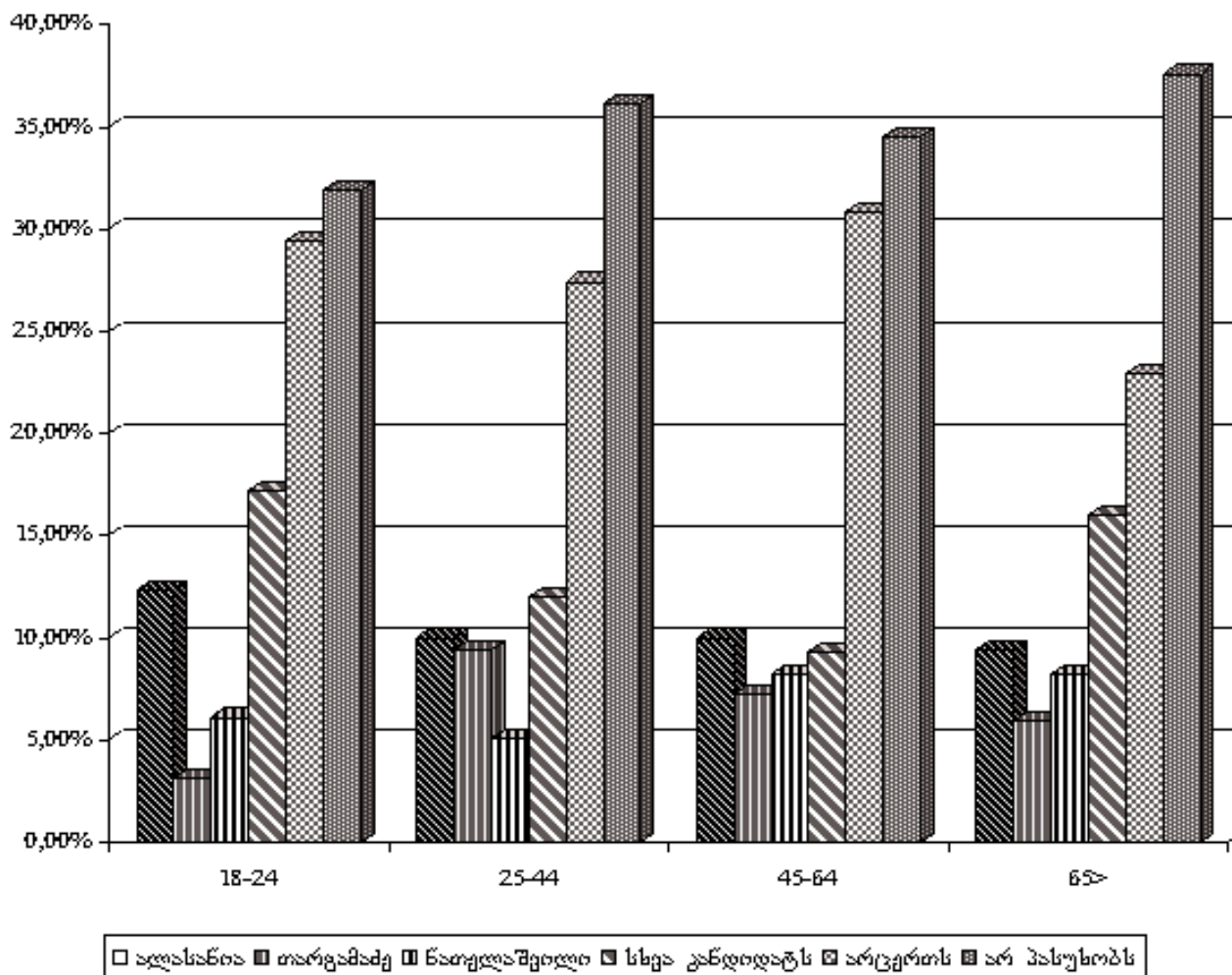

ნახ. 17

საპრეზიდენტო შესაძლო კანდიდატებისადმი დამოკიდებულება

საპრეზიდენტო კანდიდატებისადმი სიმპათიები დაკავშირებულია ასაკთან. ალასანიას მხარს უჭერს პირველი, მეორე და მესამე ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტთა ყველაზე დიდი ნაწილი. უფროსი ასაკის რესპონდენტები კი უპირატესობას

შალვა ნათელაშვილს ანიჭებენ. აპათიის ყველაზე მაღალი დონე 45-64 წლის რესპონდენტებში.

ნახ. 18

შესაძლო საპრეზიდენტო კანდიდატებისადმი დამოკიდებულება

ამდენად გამოკითხვაში აისახა ის, რომ მიუხედავად შემცირებისა (61.6 პროცენტი 2008 წელს და 44.2 პროცენტი 2009 წელს) - ოდნავ მოიმაგა როგორც ხელისუფლების (31.1 პროცენტი 2008 წელს და 35.8 პროცენტი 2009 წელს, ასევე ოპოზიციის (7.3 პროცენტი 2008 წელს და 8.4 პროცენტი 2009 წელს) მხარდამჭერთა წილმა, კვლავ დიდი რჩება აპათია და გულგრილობა პოლიტიკურ ძალათა მიმართ.

მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილის ნდობას ფაქტიურად ვერცერთი პოლიტიკური ძალა ვერ იმსახურებს. ძალზე მცირეა ოპოზიციის მომხრეთა წილი. აპრილ-ივლისის აქციებში ხელისუფლების ქმედებები ოპოზიციის ქმედებებზე უფრო დადებით დარის შეფასებული. უნდობლობა და ნიჰილიზმი განსაკუთრებით მაღალია ახალგაზრდებში. ხელისუფლების მომხრეთ წილი უფრო დიდია მეორე, ხოლო ოპოზიციის მომხრეთა წილი კი მესამე ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტებს შორის.

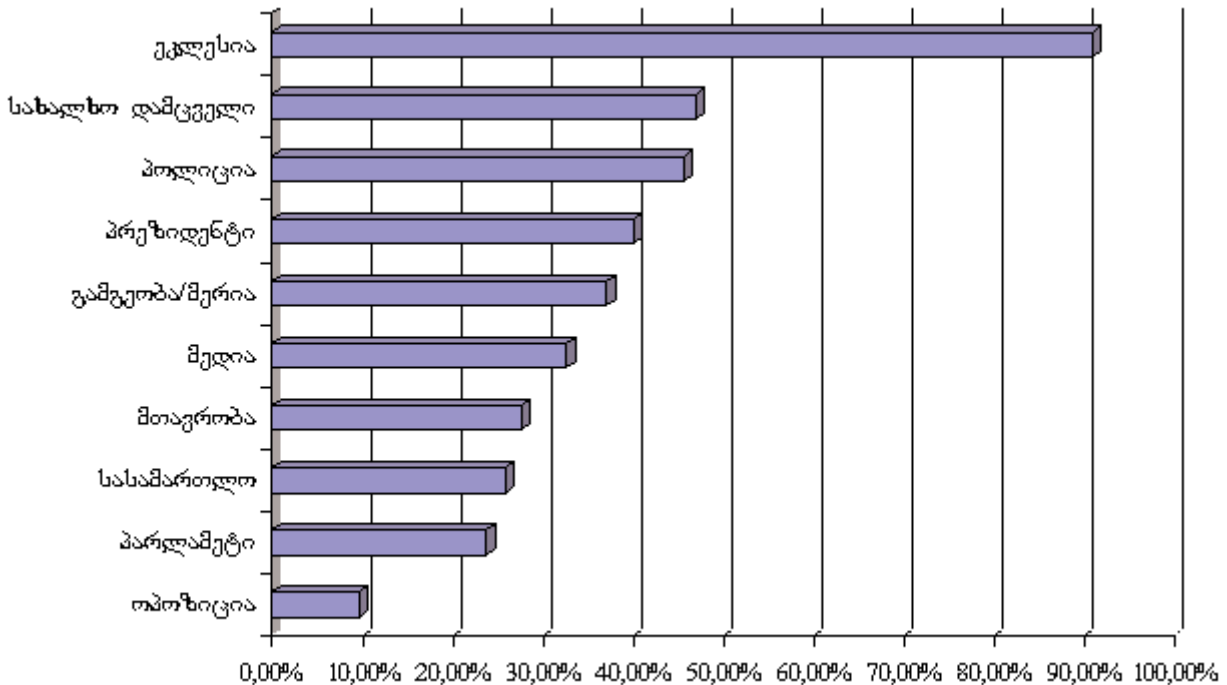
6. მმართველობა, ქვეყნის პრობლემები და საგარეო ორიენტაციები

მმართველობა

გამოკითხულთა ნახევარზე მეტს (52.3 პროცენტი) მიაჩნია, რომ საქართველო განვითარების სწორ გზას ადგას, 19.1 პროცენტი ფიქრობს, რომ არასწორს, ხოლო 28.6 პროცენტს უჭირს პასუხის გაცემა.

ძალზე დაბალია ნდობა ყველა ძირითადი სახელმწიფო ინსტიტუტის, ოპოზიციისა და მედიის მიმართ. ყველაზე დიდი ნდობა გამოხატულ იქნა ეკლესიის მიმართ.

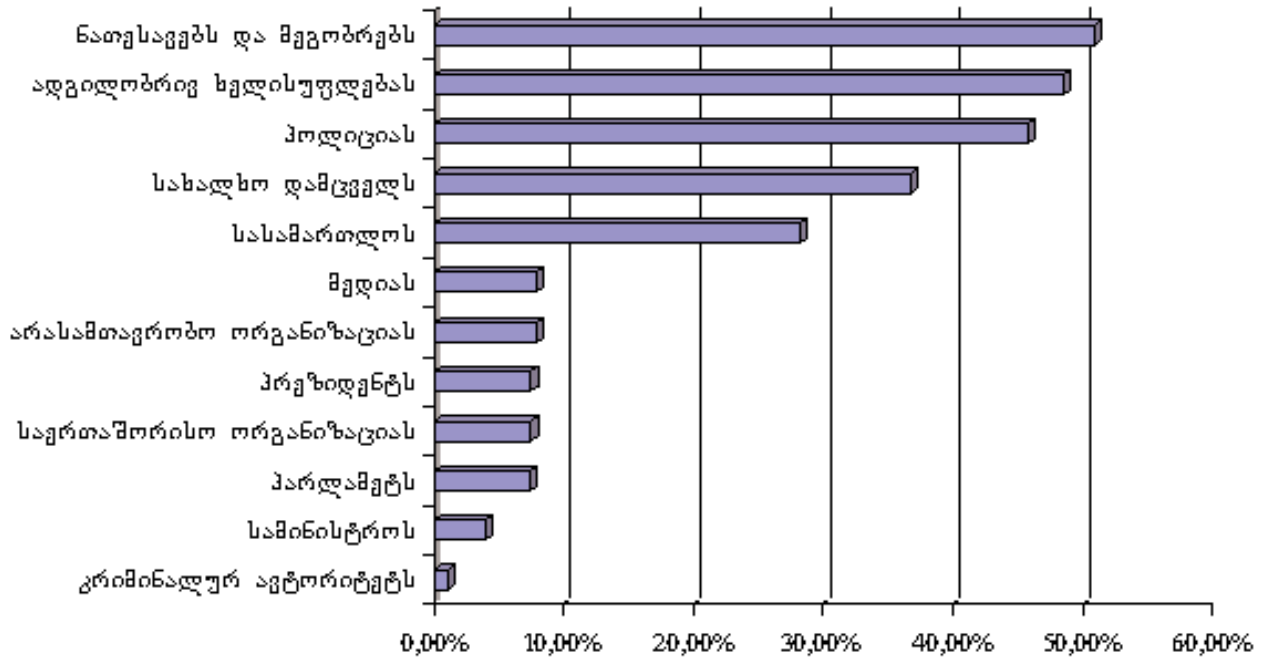
მას ნდობას უცხადებს გამოკითხულთა 90.9 პროცენტი. ეკლესიისადმი ნდობა კლებულობს ასაკთან ერთად. ყველაზე მეტად მას ენდობიან ახალგაზრდა რესპონდენტები (94.4 პროცენტი) შემდეგ მეორე (92.9 პროცენტი) მესამე (90.0 პროცენტი) და ყველაზე ნაკლებად მეოთხე ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტები (85.3 პროცენტი).

ნახ. 19

ნდობა სხვადასხვა ინსტიტუტების მიმართ

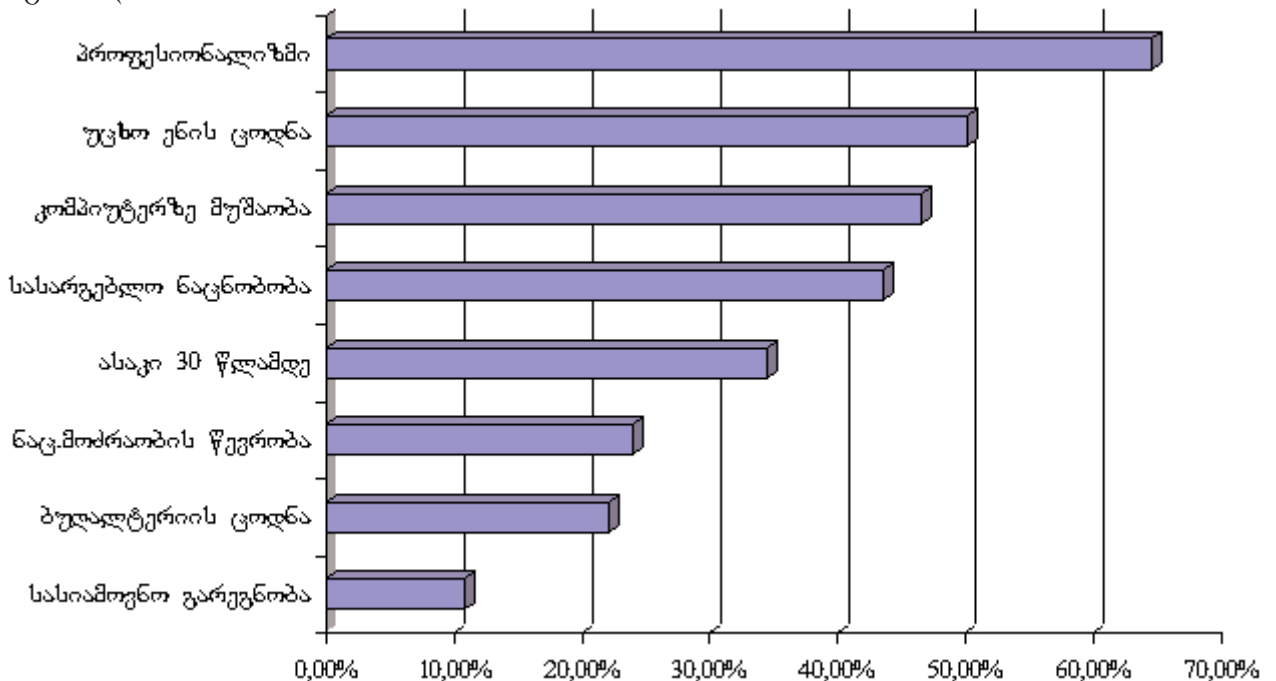
ნდობასთან არის დაკავშირებული კითხვა, რომელიც რესპონდენტთა მიერ საკუთარი უფლებების დარღვევის შემთხვევაში თავდაცვის საშუალებას ეხება. რესპონდენტებს მოეთხოვებოდათ თორმეც პუნქტისგან შემდგარი სიიდან შეერჩიათ სამი წყარო, რომელსაც ისინი მიმართავენ მათ მიმართ განხორციელებული უსამართლობის შემთხვევაში. უფრო ხშირად შერჩეული იყო ნათესავები და ნაცნობ-მეგობრები, ადგილობრივი ხელისუფლება და პოლიცია.

ნახ. 20

პასუხები კითხვაზე: „ვის მიმართავედით თქვენს მიმართ ჩადენილი უსამართლობის შემთხვევაში?“

ზოგადად ეფექტურ მმართველობასთან არის დაკავშირებული ის, თუ რა მიაჩნიათ ადამიანებს საჭიროდ სამსახურის შოვნისათვის ანდა სამსახურეობრივი წარმატების მისაღწევად, წარმატება აღქმულია, როგორც საკუთარ ცოდნასა და უნარებზე თუ ნაცნობობასა და სხვა ფაქტორებზე დამოკიდებული. გამოკითხულთ ყველაზე დიდ ნაწილს მიაჩნია, რომ სამსახურეობრივი წარმატება დამოკიდებულია საქმის ცოდნაზე, უცხო ენის და კომპიუტერზე მუშაობის ცოდნაზე. აღსანიშნავია, რომ სასარგებლო ნაცნობობა, ახალგაზრდობა და ნაციონალური მოძრაობის წევრობა, ასევე დიდი ნაწილის მიერ არის აღქმული სამსახურეობრივი წარმატების მნიშვნელოვან ფაქტორად.

ნახ. 21

სამსახურეობრივი წარმატებისთვის აუცილებელი თვისებები

ქვეყნის პრობლემები

უმუშევრობა, სიღარიბე, რუსეთთან ურთიერთობა, რუსეთის საჯარისო ნაწილების საქართველოს ტერიტორიაზე ყოფნა და ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა - ეს ის ხუთი ძირითადი პრობლემაა, რომელიც რესპონდენტების მიერ შერჩეულ იქნენ, როგორც ქვეყნისათვის ყველაზე მნიშვნელოვანი.

ცხრილი 12

საქართველოს წინაშე მდგარი პრობლემების მნიშვნელობა

	პრობლემა	%
1	უმუშევრობა	83.0
2	სიღარიბე	68.5
3	ურთიერთობა რუსეთთან	58.5
4	რუსეთის საჯარისო ნაწილების საქართველოს ტერიტორიაზე ყოფნა	50.2
5	ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა	32.7
6	ნარკომანია	26.6
7	აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში 2008 წ. 7 აგვისტომდე არსებული მდგომარეობის აღდგენა	25.1
8	აფხაზეთიდან და "სამხრეთ ოსეთიდან" დევნილთა მდგომარეობა	21.8
9	განათლების სისტემის მდგომარეობა	15.1
10	აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის მიერ დამოუკიდებლობის გამოცხადება	14.8
11	ადამიანის უფლებების დაცვა	14.1
12	საქართველოს მოსახლეობის სხვა ქვეყნებში გადინება	13.3
14	ჯარის გაძლიერება	8.1
15	ბიზნესის განვითარება	8.1
16	ხელისუფლებასა და ოპოზიციას შორის თანამშრომლობა	7.5
17	სასამართლოს დამოუკიდებლობა	7.2
18	მობადობის შემცირება	6.2
19	კორუფცია, მკერთამეობა	5.3
20	ბუნებრივი გარემოს მდგომარეობა	5.1
21	ტელევიზიის თავისუფლება	4.0
22	მოქალაქის დაუცველობა სამართალდამცავი ორგანოების თანამშრომელთა წინაშე	3.5
23	კრიმინალური სიტუაცია - დანაშაული და ძალადობა	2.3
24	სხვა ქვეყნის მოქალაქეების საქართველოში საცხოვრებლად შემოსვლა	2.7
25	ოპოზიციის ერთიანობა	1.9
26	ეროვნულ უმცირესობებთან ურთიერთობა	1.7

რესპონდენტები ქვეყნის წინაშე არსებული პრობლემების მნიშვნელობის გარდა ასევე აუფასებდნენ უახლოესი ხუთი წლის განმავლობაში მოსალოდნელი საფრთხეების ალბათობას. სიღარიბის გაზრდა, გარემოს დაბინძურება და ქართული გრადიციების დაკარგვა ყველაზე მეტად მოსალოდნელ საფრთხეებად არის აღქმული.

ცხრილი 13

მოსალოდნელი საფრთხეები

	საფრთხე	მოსალოდნელია
1	გაიზარდოს სიღარიბე	51.2
2	მნიშვნელოვნად გაიზარდოს გარემოს დაბინძურება	47.8
3	დაიკარგოს ქართული ტრადიციების დიდი ნაწილი	41.3
4	საქართველო გახდეს რუსეთის შეიარაღებული აგრესიის მსხვერპლი	40.5
5	გავრცელდეს რელიგიური სექტანტობა	33.4
6	ხალხი აუჯანყდეს ხელისუფლებას	30.0
7	გაიზარდოს ძალადობა და დანაშაული	22.0
8	მოხდეს კონფლიქტი ეროვნულ ნიადაგზე	18.8
9	მოხდეს კონფლიქტი რელიგიის ნიადაგზე	15.8
10	გაიზარდოს დაავადებთა რიცხვი (შიდსი, ტუბერკულოზი, კიბო და ა.შ.)	9.7
11	გაიზარდოს კორუფცია	3.0

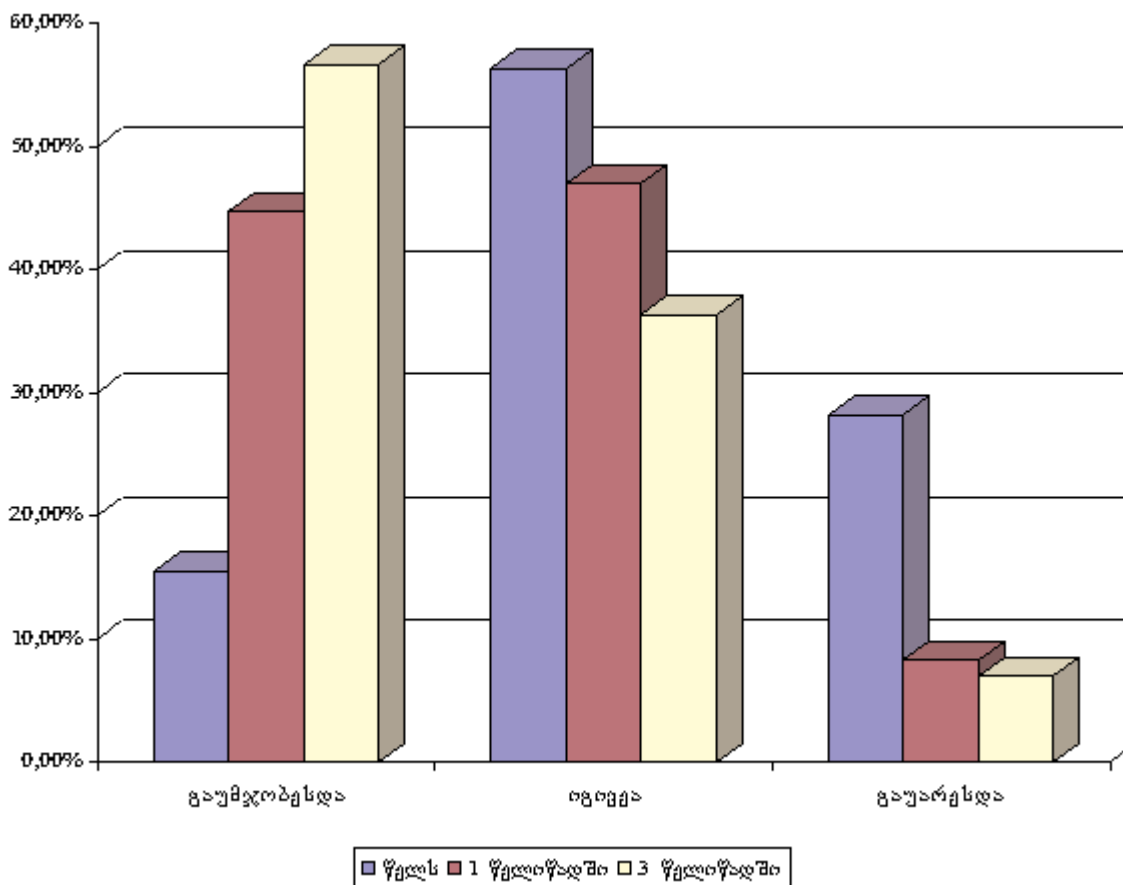
ასაკობრივი განსხვავება გამოიკვეთა მხოლოდ ორი საფრთხის ქართულ გრადიციების დაკარგვისა და რელიგიური სექტანტობის გავრცელების მიმართებაში.

ორივე შემთხვევაში ყველაზე ნაკლებ შემთხვევას გამოთქეავენ პირველი (29.9 პროცენტი ქართული გრადიციების დაკარგვასთან და 21.7 პროცენტი რელიგიურ სექტანტობასთან მიმართებაში) და შემდეგ მეოთხე ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტები (41.0 პროცენტი ქართული გრადიციების დაკარგვასთან და 34.7 პროცენტი რელიგიურ სექტანტობასთან მიმართებაში).

როგორც ეს ცხრილებიდან 12 და 13-დან ჩანს ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური მდგომარეობა ძირითად პრობლემად და საფრთხედ აღიქმება მოსახლეობის მიერ და წინ უსწრებს ისეთ პრობლემასაც კი, როგორცაა ქვეყნის უსაფრთხოება.

გამოკითხულთა უმრავლესობა (71.6 პროცენტი) საკუთარ ოჯახს არც ღარიბად და არც შეძლებულად მიიჩნევს. ერთ მეოთხედს (25.9 პროცენტი) იგი ღარიბად, ხოლო

2.5 პროცენტს შეძლებულად მიაჩნია. უმრავლესობა (56.3 პროცენტი) ფიქრობს, რომ უკანასკნელი წლის განმავლობაში მისი ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობა არ შეცვლილა, 28.2 პროცენტი მიუთითებს, რომ იგი გაუარესდა, ხოლო 15.5 პროცენტი, რომ გაუმჯობესდა. მიუხედავად ასეთი შეფასებისა, მაღალია ეკონომიკური ობიექტივები. თითქმის ნახევარი ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას ერთ წელიწადში და ნახევარზე მეტი სამ წელიწადში ელის.

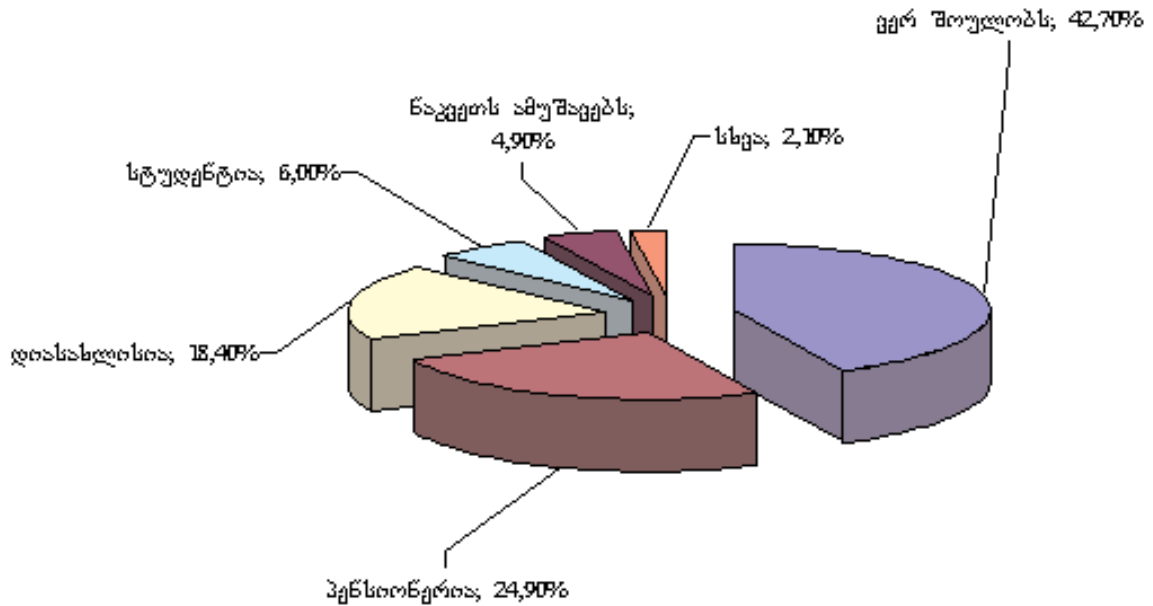
ნახ. 22

ეკონომიკური მდგომარეობი წინა წელთან შედარებით, და მოლოდინი 1 და 3 წლის პერიოდში

ოჯახების შემოსავალი ძალზე მწირია, ნახევარზე მეტის (59.3 პროცენტი) შემოსავალი 2009 წლის ნოემბერში არ აღემატებოდა 300 ლარს. 25.8 პროცენტის იყო 300-დან 500 ლარამდე, 500 ლარიდან 1000 ლარამდე შემოსავალი ქონდა გამოკითხულთა ოჯახების 10.6 პროცენტს, ხოლო 1000 ლარზე მეტი 4.3 პროცენტს. უხეში გამოთვლებით გამოკითხულთა ოჯახების ერთ წევრზე საშუალოდ მოდიოდა თვეში 86 ლარი. მცირე შემოსავლის მიუხედავად უმრავლესობა, როგორც ბევრს ავლნიშნეთ საკუთარ ოჯახს ღარიბად არ მიიჩნევს. ოჯახის მაგერიალური კეთილდღეობა რასაკვირველია მხოლოდ ფულადი შემოსავალით არ განისაზღვრება. შემოსავლის მნიშვნელოვან წყაროს შეიძლება წამოადგენდეს ნაკვეთზე მოყვანილი მოსავალი ან შრომის გასამრჯელოდ მიღებული საკვები პროდუქტი. მაგრამ ამ მხრივაც არ აღმოჩნდა კარგი მდგომარეობა. რესპონდენტთა ნახევარს (52.0 პრო-

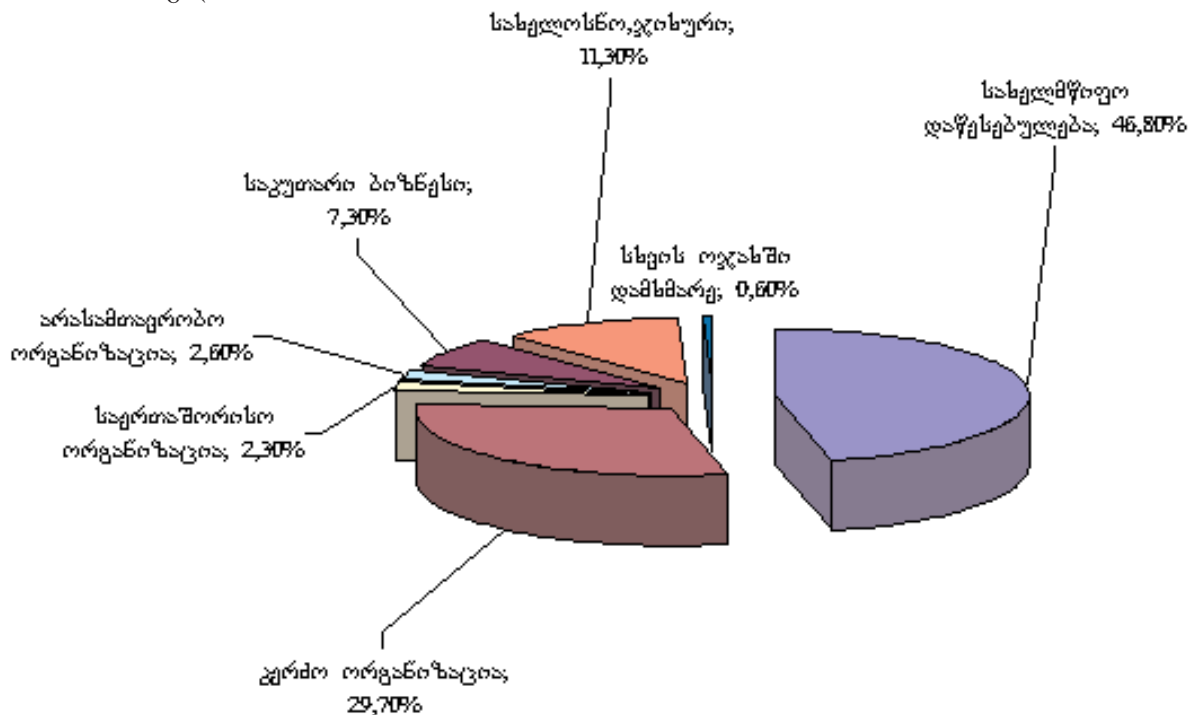
ცენტი) არ ქონდა საკვები პროდუქტების უსასყიდლოდ მიღების საშუალება.

ის, რომ უმუშევრობა ქვეყნის ძირითად პრობლემას წარმოადგენს არეკლილია რესპონდენტთა შორის უმუშევრობის მაღალ მაჩვენებელში. გამოკითხულთა საერთო რაოდენობის 68.6 პროცენტი უმუშევარია. მათი წილი ოდნავ კლებულობს და უდრის 64.9 პროცენტს იმ შემთხვევაში, როდესაც მხედველობაში არ ვიღებთ მეთხე ასაკობივი ჯგუფის წარმომადგენლებს, რომლებიც პენსიონერები არიან. უმუშევართა შორის დიდი ნაწილი ეძებს, მაგრამ ვერ პოულობს სამსახურს.

ნახ. 23
დაუსაქმებლობის სტრუქტურა

მათგან, ვინც დასაქმებულია თითქმის ნახევარი სახელმწიფო დაწესებულების თანამშრომელია.

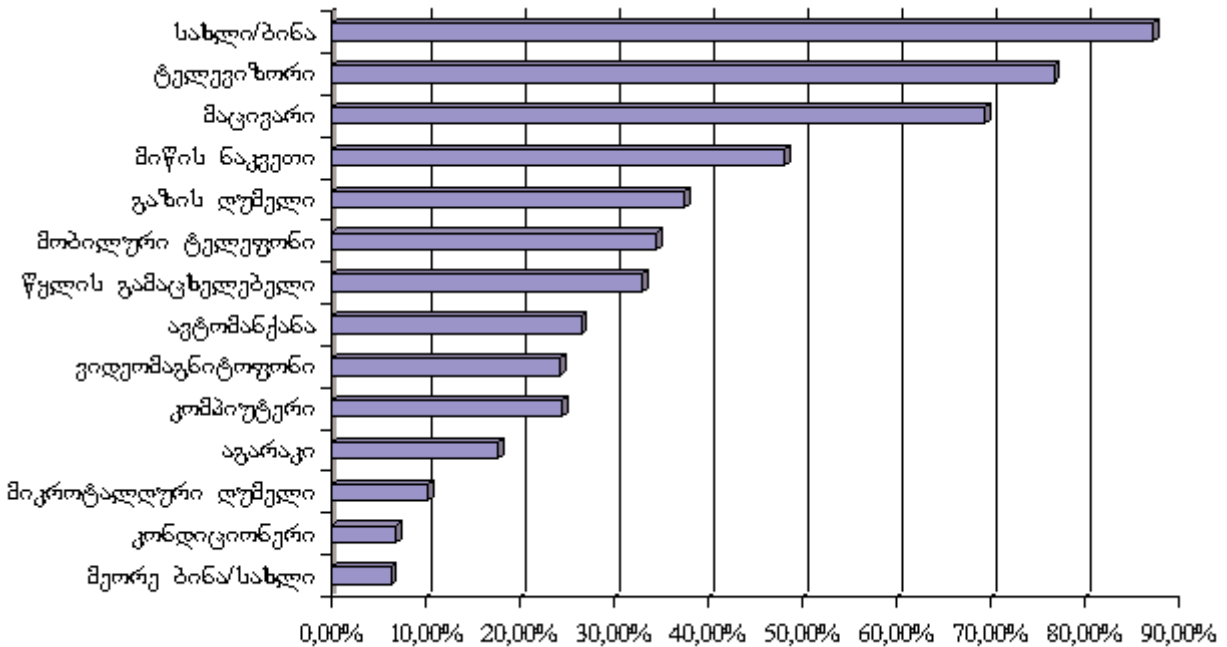

ნახ. 24
დასაქმების სტრუქტურა

ოჯახის შემოსავლის მნიშვნელოვან წყაროს ოჯახიდან სამუშაოდ წასული წევრის ფულადი გზავნილები წარმოადგენს. გამოკითხულთა 13.1 პროცენტმა მიუთითა, რომ მისი ოჯახის წევრი (141 კაცი და 17 ქალი) სამუშაოდ არის წასული საზღვარგარეთ. აქედან 70.5 პროცენტმა აღნიშნა, რომ მათგან ღებულობს მაგერიალურ დახმარებას.

კიდევ 6.8 პროცენტმა აღნიშნა, რომ ოჯახის წევრი (61 კაცი და 7 ქალი) სამუშაოდ არის წასული საქართველოს სხვა ქალაქსა თუ სოფელში. მათგან 68.1 პროცენტმა მიუთითა, რომ წასული ოჯახის წევრისაგან ღებულობს დახმარებას.

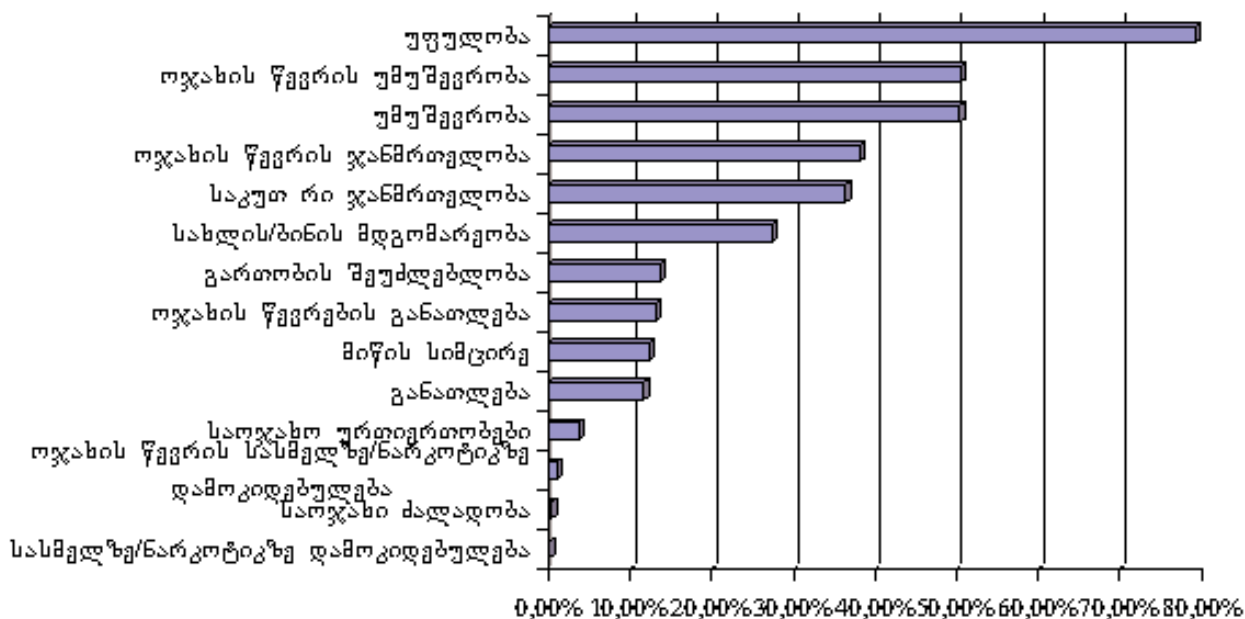
გამოკითხულთა ძალზე მცირე ნაწილმა (26.9 პროცენტმა) მიუთითა, რომ მის ოჯახს აქვს ისეთი საშუალება, რომელსაც ის შემოსავლის მისაღებად იყენებს. უმეტესობას აქვს ჯიხური, კომერციული ფართი ან მიწის ნაკვეთი. გამოკითხულთა 48.2 პროცენტს ყავს ფრინველი და/ან მსხვილფეხა საქონელი. გამოკითხულთა ყველაზე დიდ ნაწილს მფლობელობაში აქვს სახლი ან ბინა, რომელშიც ცხოვრობს, ფერადი გელევიბორი, მაცივარი და მიწის ნაკვეთი.

ნახ. 25

ოჯახის საკუთრება

ოჯახის პრობლემებიდან ყველაზე მწვავეა უფულობა და მასთან დაკავშირებული უმუშევრობა.

ნახ. 26

პირადი და საოჯახო პრობლემები

ქვეყნის წინაშე მდგომი პრობლემები ძირითადად აგვისგოს ომის შედეგებთან არის დაკავშირებული. მწვავე საკითხად რჩება რუსეთთან ურთიერთობის მოგვარება, რუსული ჯარის საქართველოს ტერიტორიაზე ყოფნა და რუსეთის შესაძლო აგრესია.

აღსანიშნავია, რომ 58.0 პროცენტიდან 2008 წელს, 48.0 პროცენტამდე 2009 წელს დაიკლო იმ რესპონდენტთა რაოდენობამ, ვისაც ომის თავიდან აცილება შესაძლებლად მიაჩნია. 15.1 პროცენტს 2008 წელს და 21.4 პროცენტს 2009 წელს ეს არ მიაჩნდა შესაძლებლად, ხოლო 22.9 პროცენტს 2008 წელს და 30.6 პროცენტს 2009 წელს გაუჭირდა კითხვაზე პასუხის გაცემა). საერთაშორისო ფაქტების მოძიების კომისიის, რომელიც ხშირად მოიხსენიება, როგორც გალიაინის კომისია დასკვნის შესახებ ინფორმირებული აღმოჩნდა გამოკითხულთა 59.1 პროცენტი. მათგან, ვისაც ქონდა დასკვნის შესახებ ინფორმაცია, 30.1 პროცენტმა იგი შეაფასა, როგორც უფრო ბუსგი, 25.1 პროცენტმა როგორც უფრო არაბუსგი, ხოლო 44.9 პროცენტს გაუჭირდა შეფასების გაკეთება. ასაკობრივი განსხვავება გამოიკვეთა მათთან, ვინც ინფორმირებული არ იყო დასკვნის თაობაზე-ნაკლებად იყვნენ ინფორმირებული მეოთხე (50.9 პროცენტი) და პირველი (48.1 პროცენტი) ასაკობრივი ჯგუფების რესპონდენტები.

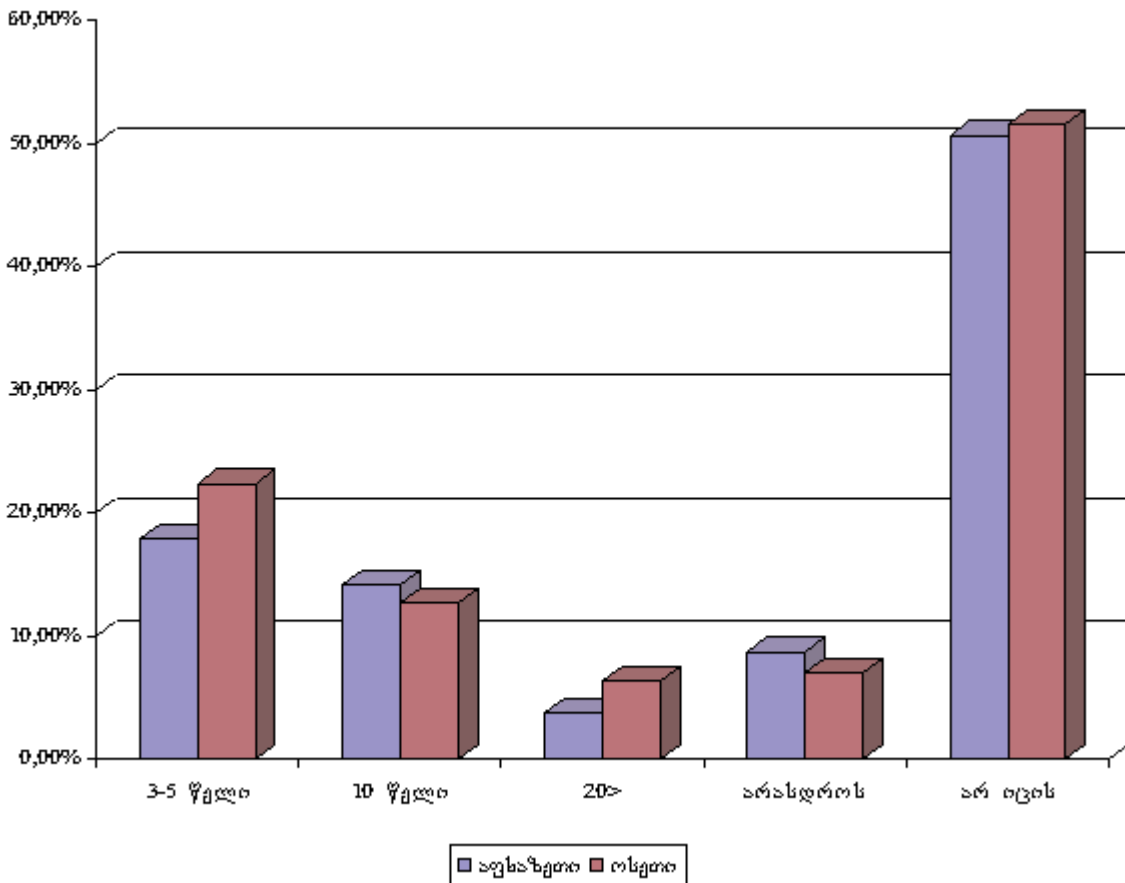
მათგან, ვინც ინფორმირებული იყო დასკვნის თაობაზე მიუთითა, რომ დასკვნა ბრალს თანაბრად სდებს რუსეთსა და საქართველოს (35.0 პროცენტი), 16.9 პროცენტს მიაჩნია, რომ დასკვნა ბრალს ძირითადად საქართველოს, ხოლო 15.6 პროცენტს, რომ რუსეთს სდებს. გამოკითხულთა დიდ ნაწილს (32.5 პროცენტს) უჭირს შეაფასების გაკეთება.

მოსახლეობა არ არის ერთსულოვანი რუსეთის აგრესიის მოსალოდნელ საფრთხის შეფასებაში. გამოკითხულთა უფრო დიდი ნაწილი (41.4 პროცენტი) არ ელის

უახლოეს ერთ წელიწადში რუსეთის აგრესიას, 31.3 პროცენტს იგი შესაძლებლად მიაჩნია, ხოლო 27.3 პროცენტს არ აქვს ამასთან დაკავშირებით ჩამოყალიბებული პოზიცია. ბევრად უფრო მკაფიოდ არის გამოკვეთილი პოზიცია აფხაზებთან და ოსებთან თანაცხოვრების თაობაზე. გამოკითხულთა დიდ ნაწილს (70.1 პროცენტი) შესაძლებლად მიაჩნია ქართველების აფხაზებთან და კიდევ უფრო დიდ ნაწილს (74.4 პროცენტი) ოსებთან თანაცხოვრება.

გამოკითხულთა დიდი ნაწილი საკმაოდ პესიმისტურად არის განწყობილი 2008 წლის ომის შედეგად ლგოლვილი მოსახლეობის უახლოეს სამ წელიწადში საკუთარ სოფლებში დაბრუნების თაობაზე. დაბრუნება სამხრეთ ოსეთში არ მიაჩნია შესაძლებლად გამოკითხულთა 38.2 პროცენტს, ხოლო კოდორის ხეობაში 39.0 პროცენტს. თუმცა უფრო დიდ ნაწილს, 41.7 პროცენტს სამხრეთ ოსეთის შემთხვევაში და 43.0 პროცენტს კოდორის ხეობასთან მიმართებაში, უჭირს კითხვაზე პასუხის გაცემა, და მხოლოდ 20.1 პროცენტს მიაჩნია შესაძლებლად დაბრუნება სამხრეთ ოსეთში და 18.0 პროცენტს კოდორის ხეობაში.

გამოკითხულთა ნახევარზე მეტს უჭირს იმის თქმა თუ როდის შეიძლება აფხაზეთი (50.6 პროცენტს) და ოსეთი (51.5 პროცენტი), ისევ გახდეს საქართველოს ნაწილი.

ნახ. 27

აფხაზეთისა და ოსეთის საქართველოსთან გაერთიანების შესაძლო დრო

დამოკიდებულება აფხაზეთისა და ოსეთის საქართველოსთან გაერთიანების გზების თაობაზე ერთნაირია. ორივე შემთხვევაში ძალზე უმნიშვნელო ნაწილი (5.0

პროცენტი აფხაზეთის და 4.0 პროცენტი ოსეთის შემთხვევაში) უჭერს მხარს ძალის გამოყენებას. ყველაზე ეფექტურ საშუალებებად კი მოსახლეობა მიიჩნევს პირდაპირ მოლაპარაკებების წარმოებას აფხაზეთთან და ოსეთთან, ასევე მოლაპარაკებებს რუსეთთან. ეფექტურად არის მიჩნეული საქართველოს შემადგენლობაში ყოფნის მომხიბლაობის გაზრდა საქართველოს ეკონომიკური სიძლიერის გაზრდის მეშვეობით და დემოკრატიის განვითარებისა და უმცირესობების ინტეგრაციის დაცვის გზით.

ცხრილი 14

აფხაზეთისა და ოსეთის საქართველოსთან გაერთიანებისათვის მიმართული ქმედებების ეფექტურობა

	ეფექტური ქმედებები	აფხაზეთთან მიმართებაში %	ოსეთთან მიმართებაში %
1	აფხაზეთთან/ოსეთთან პირდაპირი მოლაპარაკება	72.2	73.5
2	რუსეთთან მოლაპარაკება	66.2	66.6
3	უცხო ქვეყნების და საერთაშორისო ორგანიზაციების ჩარევა	57.6	58.4
4	ძალის გამოყენება	5.0	4.0
5	საქართველოს შემადგენლობაში ყოფნის მომხიბლაობის გაზრდა, საქართველოს ეკონომიკური სიძლიერის გაზრდის მეშვეობით	63.3	63.2
6	საქართველოს შემადგენლობაში ყოფნის მომხიბლაობის გაზრდა, საქართველოს დემოკრატიის განვითარებასა და უმცირესობის ინტეგრაციის დაცვის გაზრდით	60.9	61.1
7	საქართველოს ნატო-ში გაწევრიანება	50.6	51.4
8	საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანება	59.0	58.3

საგარეო ორიენტირები

გამოკითხულთა 34.7 პროცენტს მიაჩნია, რომ საქართველოს მომავალი ძირითადად საქართველოზე და მოკიდებული, ოღნავ ნაკლებს კი (31.9 პროცენტი) ერთნაირად საქართველოსა და სხვა ქვეყნებზე, ხოლო 20.6 პროცენტს ძირითადად სხვა ქვეყნებზე და მოკიდებული მიაჩნია (12.8 პროცენტს გაუჭირდა გარკვეული პასუხის გაცემა). ამასთან მიმართებაში გამოიკვეთა ასაკობრივი განსხვავება. ქვეყნის მომავალი საქართველოზე და მოკიდებული ყველაზე მეტად პირველი (40.5 პროცენტი) და მეოთხე (40.4 პროცენტი) ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტებს მიაჩნიათ.

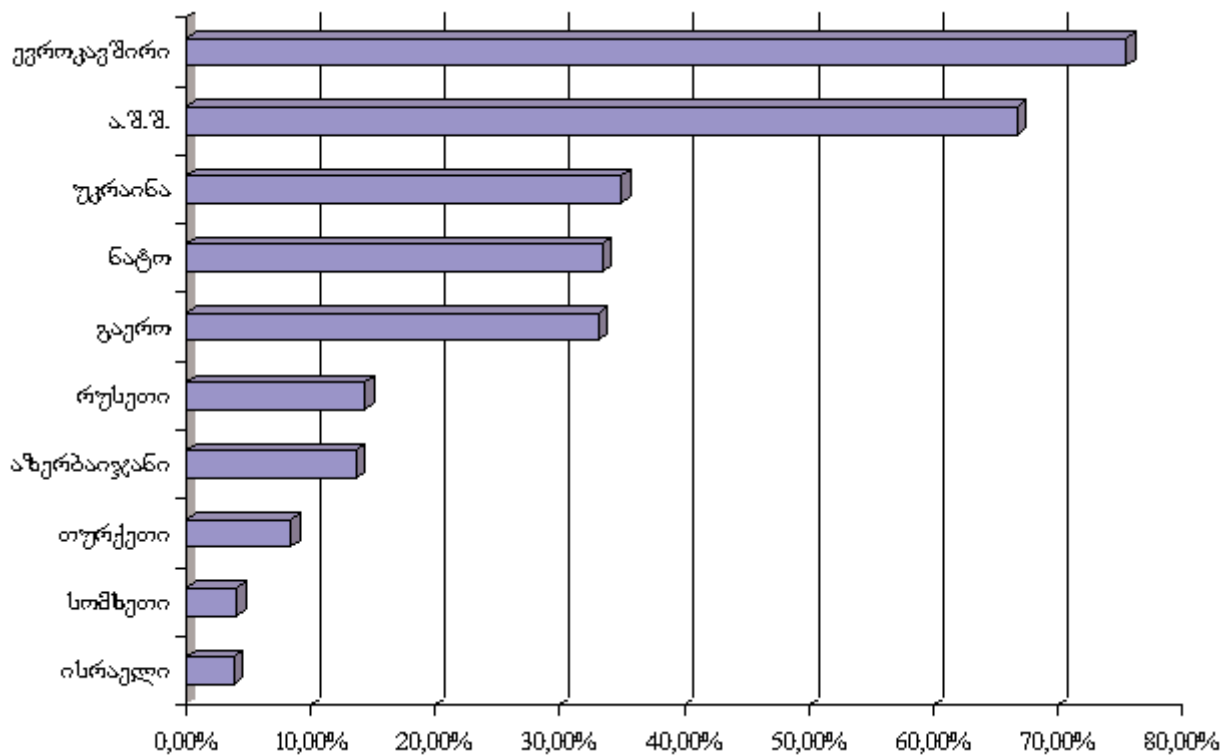
უმრავლესობას (65.0 პროცენტს) მიაჩნია, რომ საქართველო უნდა ისწრაფოდეს

ჩრდილო-ატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის „ნატო“-ს წევრი, კიდევ უფრო მეტს (82.8 პროცენტს) სასურველად მიიჩნია ქვეყნის ევროკავშირში გაწევრიანება. ნატო-ში გაერთიანებასთან მიმართებაში გამკვეთილია ასაკობრივი განსხვავება. გაწევრიანების მომხრეთა წილი კლებულობს ასაკთან ერთად. 73.6 პროცენტი პირველ, 69.2 პროცენტი მეორე, 60.6 პროცენტი მესამე, და 57.9 პროცენტი მეოთხე ასაკობრივ ჯგუფებში.

რუსეთსა და ამერიკას შორის ქვეყნის სასურველი ორიენტიაციიდან უმრავლესობა (54.1 პროცენტი) ა.შ.შ.-ს ირჩევს. ამასთან ამერიკაზე ორიენტიაციის მომხრეთა წილი კლებულობს ასაკთან ერთად (61.1 პროცენტი პირველ, 57.6 პროცენტი მეორე, 52.4 პროცენტი მესამე და 44.2 პროცენტი მეოთხე ასაკობრივ ჯგუფებში).

ა.შ.შ.-ს მხარდაჭერა უფრო მეტად არის აღქმული, როგორც ხელისუფლების (48.6 პროცენტი) და ნაკლებად, როგორც საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს მიმართ გამოხატული მხარდაჭერა (25.9 პროცენტი). 0.6 პროცენტი მიიჩნევს რომ ამერიკა მხარს უჭერს თაობიციას, ხოლო 20.0 პროცენტს არ აქვს გამოკვეთილი პოზიცია.

საქართველოს მეგობარ ქვეყნებად ყველაზე მეტი რესპონდენტი ევროკავშირის ქვეყნებსა (75.5 პროცენტი) და ა.შ.შ.-ს (66.7 პროცენტი) მიიჩნევს.

ნახ. 26

ქვეყნები და გაერთიანებები, ვისი იმედიც შეიძლება ქონდეს საქართველოს

ამგვარად გამოკითხვაში აისახა მოსახლეობის უნდობლობა სახელმწიფო სტრუქტურების მიმართ. მათდამი ნდობა ასაკთან ერთად მცირდება. ხალხი ყველაზე მეტად ქართულ მართლმადიდებულ ეკლესიას ენდობა. მოსახლეობის ძირითად საზრუნავს სიღარიბე, უსაფრთხოება და სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა წარმოადგენს. მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა მძიმეა, მრავალი ოჯახი მისი

სამუშაოდ წასული წევრის გზავნილებით ირჩენს თავს. მცირეა ოპტიმიზმი უახლოეს წლებში 2008 წლის ომის შედეგად დევნილი მოსახლეობის საკუთარ სოფლებში დაბრუნების მიმართ, თუმცა მოსახლეობა თითქმის ერთსულოვნად წინააღმდეგია მათ დასაბრუნებლად ძალის გამოყენების. კონფლიქტის მოგვარების ეფექტურ გზად ოსებთან, აფხაზებთან და რუსებთან პირდაპირი მოლაპარაკებების წარმოებაა მიჩნეული.

საქართველოს რუსეთსა ან ა.შ.შ.-ზე ორიენტირებას შორის მოსახლეობა ამერიკაზე ორიენტირებას ანიჭებს უპირატესობას. ამერიკაზე ორიენტირების მომხრეთა წილი ასაკთან ერთად კლებულობს. ა.შ.შ.-ს მხარდაჭერა უფრო მეტად არის აღქმული, როგორც საქართველოს ხელისუფლების, ვიდრე საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს დახმარება.

7. ასაკი და მონაწილეობა

გამოკითხვის მონაცემების ასაკობრივი ჯგუფების ჭრილში განხილვამ რიგი განსხვავებები წარმოაჩინა.

საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიხედვით ყველაზე დიდი აქტივობით 25-44 წლის რესპონდენტები გამოირჩევიან.

არასამთავრობო ორგანიზაციების ცნობადობა და მათი მომხიბლობა უფრო დიდია ახალგაზრდებს შორის.

ოპტიმიზმი, ბედნიერების განცდა და თვით-შეფასება ასაკთან ერთად კლებულობს, ისევე როგორც განათლების, სამსახურის, მეგობრობის, რელიგიის, პიროვნული დამოუკიდებლობის და თავისუფალი დროის მნიშვნელობა. უფროსი ასაკის რესპონდენტებთან შედარებით ახალგაზრდები ასევე უფრო მეტად ანიჭებენ უპირატესობას პოსტ-მაგერიალისგურ ღირებულებებს.

უნდობლობა და ნიჰილიზმი განსაკუთრებით მაღალია ახალგაზრდებში. ხელისუფლების მომხრეთა წილი უფრო დიდია 25-44 წლის, ხოლო ოპოზიციის მომხრეთა წილი კი 45-64 წლის რესპონდენტებს შორის.

ასაკთან ერთად იზრდება უნდობლობა სახელმწიფო სტრუქტურების მიმართ.

საქართველოს ამერიკაზე ორიენტირების მომხრეთა წილი ასაკთან ერთად კლებულობს.

8. მონაწილეობა და მისი განხორციელების შესაძლებლობის აღქმა

დემოკრატიის ცენგრალურ კომპონენტს სახელმწიფოს მართვაში მოქალაქეების მონაწილეობა წარმოადგენს. კითხვარში ორი კითხვა შეეხებოდა მონაწილეობას, ერთი იკვლევდა მის აუცილებლობის მიმართ დამოკიდებულებას – „საქართველოს წინაშე მდგარი ამოცანების გადაჭრა მხოლოდ მოქალაქეთა აქტიური მონაწილეობით არის შესაძლებელი, თუ ეს მათი მონაწილეობის გარეშეც მოხერხდება?“ ხოლო მეორე პიროვნული ეფექტურობის განცდას – „შეუძლია თუ არა თქვენაირ ადამიანს გეგავლენა მოახდინოს მთავრობის გადაწყვეტილებებზე?“ გამოკვეთილი პოზიცია ორივე კითხვაზე დააფიქსირა გამოკითხულთა 74.5 პროცენტმა (820 რესპონდენტი).

ამ ორ კითხვაზე მიღებული პასუხების მიხედვით ეს 820 რესპონდენტი ოთხიდან ერთ-ერთ ჯგუფს იქნა მიკუთვნებული:

ჯგუფი 1: 19.8 პროცენტი (ეფექტურობი). ამ ჯგუფის წევრებს მონაწილეობა აუცილებლად მიაჩნიათ. ისინი ამავდროულად თვლიან, რომ შეუძლიათ ბეგავლენა მოახდინონ მთავრობის გადაწყვეტილებებზე.

ჯგუფი 2: 50.2 პროცენტი (უძლურები). ამ ჯგუფის წევრებს მონაწილეობა აუცილებლად მიაჩნიათ, მაგრამ თვლიან, რომ არ შეუძლიათ ბეგავლენის მოხდენა მთავრობის გადაწყვეტილებებზე.

ჯგუფი 3: 25.0 პროცენტი (ინდიფერენტულები). ამ ჯგუფის წევრებს მონაწილეობა აუცილებლად არ მიაჩნიათ და ისინი ასევე თვლიან, რომ არ შეუძლიათ ბეგავლენის მოხდენა მთავრობის გადაწყვეტილებებზე.

ჯგუფი 4: 5.0 პროცენტი. ამ ჯგუფის წევრებს მონაწილეობა აუცილებლად არ მიაჩნიათ, თუმცა თვლიან, რომ შეუძლიათ ბეგავლენის მოხდენა მთავრობის გადაწყვეტილებებზე.

შედეგების ინტერპრეტაციის გამარტივების მიზნით შემდგომი ანალიზში არ იქნა შეყვანილი რესპონდენტთა მეოთხე, ყველაზე მცირერიცხოვანი ჯგუფი. ქვემოთ, იქ სადაც ლაპარაკია ჯგუფებს შორის განსხვავებებზე ეს განსხვავება სტატისტიკურად სანდოა ($p < .001$, $.005$ ან $.05$).

შემაშფოთებელია ის ფაქტი, რომ „უძლურები“ ანუ ისინი ვისაც მონაწილეობა აუცილებლად მიაჩნია, მაგრამ არ აქვს იმის განცდა, რომ შეუძლია ბეგავლენის მოხდენა მთავრობის გადაწყვეტილებებზე მოსახლეობის ნახევარს წარმოადგენენ.

ზოგადად ცნობილია, რომ საზოგადოებრივი აქტიობა ასაკთან, სქესთან და განათლებასთან არის დაკავშირებული. გამოკვლევაში არ დადასტურდა ბემოთ ჩამოყალიბებული ჯგუფების კავშირი ასაკსა და სქესთან, მაგრამ გამოიკვეთა კავშირი განათლების დონესთან. უმაღლესი განათლების მქონეთა დიდი წილი „ეფექტურთა“ ჯგუფშია თავმოყრილი, რაც იმას ნიშნავს, რომ ისინი მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ მონაწილეობას და თვლიან, რომ შეუძლიათ ბეგავლენის მოხდენა ხელისუფლების გადაწყვეტილებებზე. ამ ჯგუფში ყველაზე მაღალია ასევე დასაქმებულთა წილი (41.2 პროცენტი), „უძლურების“ (29.7 პროცენტი) და „ინდიფერენტულების“ (31.0 პროცენტი) ჯგუფებთან შედარებით. დასაქმებულთა არის დაკავშირებული სიღარიბეც და ამიგომ გასაკვირია არ არის, რომ „ეფექტურთა“ ჯგუფში უფრო მეტია საშუალო შეძლების მქონე რესპონდენტი (84.6 პროცენტი), შედარებით „უძლურებთან“ (68.0 პროცენტი) და „ინდიფერენტულებთან“ (70.1 პროცენტი).

მონაწილეობა დემოკრატიის ქვაკუთხედს წარმოადგენს და ამდენად ლოდიკურია, რომ მეორე, „უძლურთა“ ჯგუფის რესპონდენტებს შორის ყველაზე მცირეა იმ ადამიანთა წილი, ვისაც მიაჩნია, რომ საქართველოში არის დემოკრატია (26.5 პროცენტი). ასე ფიქრობს პირველი ჯგუფის 36.6 და მესამე, „ინდიფერენტულთა ჯგუფის“ 41.2 პროცენტი. მოთხოვნა მონაწილეობაზე ასევე უფრო დიდია მეორე ჯგუფის რესპონდენტებთან. ამ ჯგუფის წევრთა 83.1 პროცენტს უფრო მნიშვნელოვნად მიაჩნია, რომ პრეზიდენტი უსმენდეს ხალხს და აკეთებდეს იმას, რასაც ხალხი მისგან მოითხოვს. ასე ფიქრობს პირველი ჯგუფის 75.0 და მესამე ჯგუფის 65.8 პროცენტი.

პირველი ჯგუფის რესპონდენტების ყველაზე დიდ ნაწილს (49.4 პროცენტს) მიაჩნია, რომ ხელისუფლება ძირითადად ითვალისწინებს ხალხის მოთხოვნებს. ასე

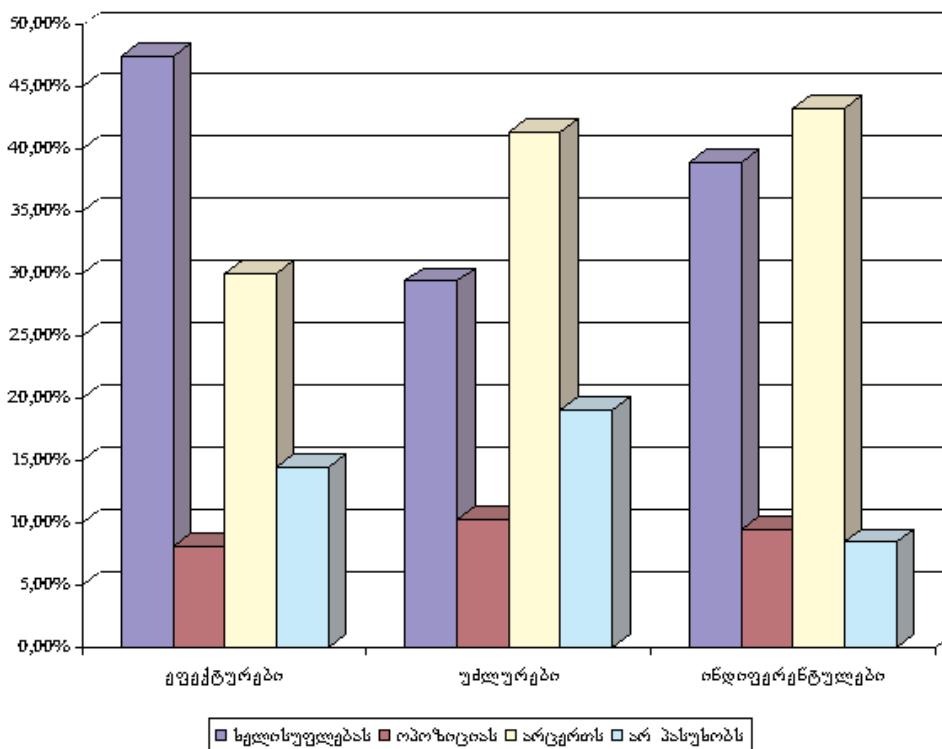
ფიქრობს მეორეჯგუფის 27.0 და მესამეჯგუფის 24.9 პროცენტი. „ეფექტურობის“ ასევე ყველაზე დიდ ნაწილს (90.7 პროცენტი) მმართველობის საუკეთესო ფორმად დემოკრატია მიაჩნია. ასე ფიქრობს „უძლურების“ 79.4 და „ინდიფერენტულების“ 76.7 პროცენტი.

პირველი ჯგუფი სხვებისგან აქტიურობითაც გამოირჩევა. 24.2 პროცენტმა აღნიშნა, რომ წვლილი შეიგანა საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმის კეთებაში.

მეორე ჯგუფში ეს აღნიშნა 11.4 პროცენტმა და მესამეში 12.4 პროცენტმა. კოლექტიურ აქციებში მონაწილეობა მიღებული უფრო პირველ (8.7 პროცენტი), ვიდრე მეორე (4.4 პროცენტი) ან მესამეჯგუფის წარმომადგენლებს (3.0 პროცენტი) აქვთ.

გასაკვირი არ არის ის, რომ „ინდიფერენტულების“ ჯგუფთან (21.7 პროცენტი) შედარებით, პირველი (36.2 პროცენტი) და მეორე ჯგუფის (36.5 პროცენტი) წევრები უფრო მეტად არიან დაინტერესებული პოლიტიკით. ისინი ასევე უფრო მეტად ადევნებენ თვალყურს ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ მოვლენებს (53.9 პროცენტი პირველ და 52.4 პროცენტი მეორე ჯგუფში და 37.8 პროცენტი მესამე ჯგუფში).

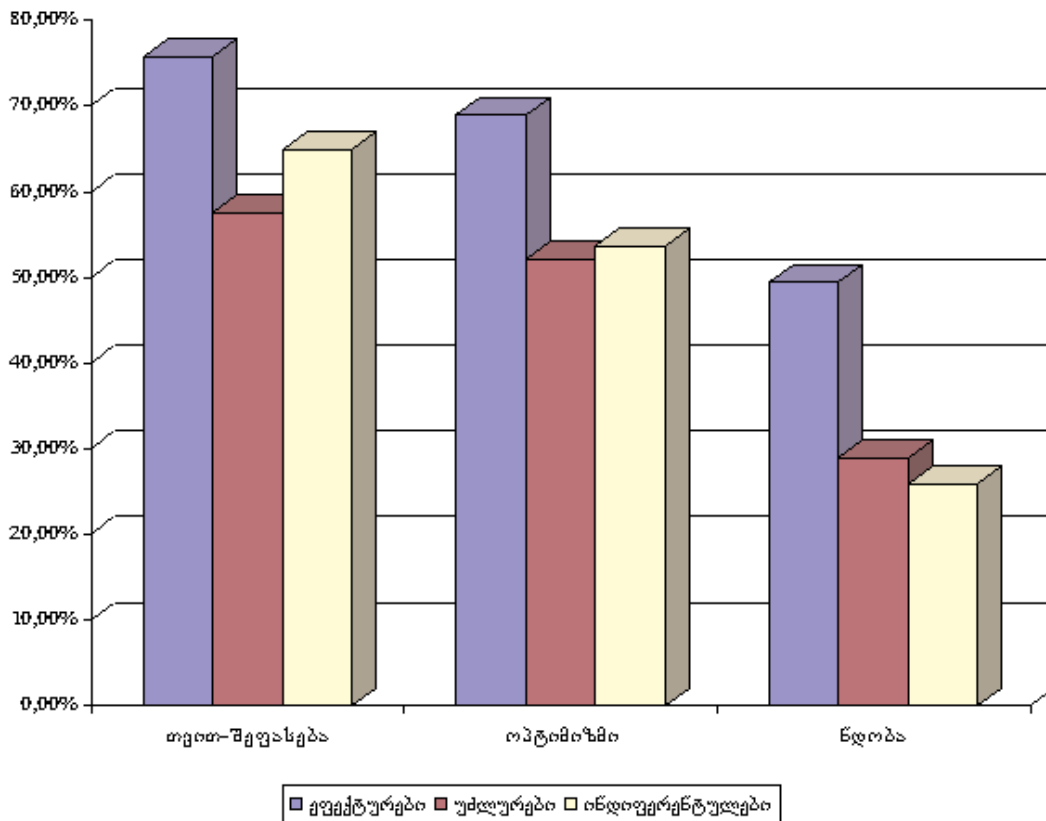
პირველი ჯგუფის რესპონდენტები უფრო მეტ მხარდაჭერას უცხადებენ ხელისუფლებას. ჯგუფის ყველაზე დიდი წილი მოდის ხელისუფლების მომხრეებზე (47.5 პროცენტი), ხოლო მეორე (41.4 პროცენტი) და მესამე (43.3 პროცენტი) ჯგუფებში მათზე, ვინც არცერთ პოლიტიკურ ძალას არ უჭერს მხარს.

ნახ. 27

პოლიტიკურ ძალათა მხარდაჭერა ჯგუფებში

ცხოვრების ხარისხიც უფრო მაღალი პირველ ჯგუფშია. ნახ. 28-დან ჩანს, რომ პირველი ჯგუფის რესპონდენტების უფრო დიდი ნაწილი არის საკუთარ თავში დარწმუნებული და ოპტიმისტურად განწყობილი, უფრო მეტი გამოხატავს ნდობას სხვა ადამიანების მიმართ.

ნახ.28
ცხოვრების ხარისხი ჯგუფებში

შეიძლება დაბეჯითებით ითქვას, რომ უძლეურობის განცდა და ინდიფერენტული დამოკიდებულება ფართედ არის გავრცელებული მოსახლეობაში. ძალზე ცოცხალი ადამიანთა წილი, ვინც თავს საზოგადოების ისეთ წევრად მიიჩნევს, რომელსაც ბევრად აქვს ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებზე. ადამიანები, რომლებიც თავს ეფექტურად მიიჩნევენ უფრო წარმატებული არიან, მათ უფრო ხშირად აქვთ უმაღლესი განათლება, სამსახური და საარსებო მინიმუმი მაინც. ეს ჯგუფი მრავალ ასპექტში მკვეთრად განსხვავდება დანარჩენი ორი ჯგუფისაგან. ერთადერთი, რაც საერთო აქვთ პირველ და მეორე ჯგუფებს და განსხვავებული მესამისაგან, ეს არის ინტერესი პოლიტიკის და საზოგადოებრივი ცხოვრების მიმართ. მეორე და მესამე ჯგუფები უფრო ახლოს არიან ერთმანეთთან მრავალი მაჩვენებლისა და დამოკიდებულების მიხედვით. პირველი ჯგუფი უფრო აქტიურია, მეორე და მესამე კი უფრო უკმაყოფილო და პასიური. ორივე მიიჩნევს, რომ ხელისუფლება არ ითვალისწინებს მათ აზრს. ისინი ნაკლებ ნდობას უცხადებენ სხვებს, ნაკლებ ოპტიმისტურად არის განწყობილი. თუმცა არის ერთი ძირითადი რამ, რაც ამ ორ ჯგუფს ერთმანეთისგან განასხვავებს - მეორე ჯგუფს უნდა არსებული მდგომარეობის შეცვლა, მესამეს კი არა.

ამდენად გამოკითხვით გამოიკვეთა, ის, რომ მოსახლეობისათვის დემოკრატია მნიშვნელოვან ღირებულებას წარმოადგენს და, რომ დიდია მოთხოვნა დემოკრატიული პრინციპების განხორციელებაზე, მაგრამ ძალზე დაბალია მათი განხორციელების დონე. მონაწილეობის აუცილებლობის და საკუთარი ეფექტურობის შე-

ფასებებზე დაყრდნობით გამოკვეთილი სამი ჯგუფის – „ეფექტურების“, „უძლურების“ და „ინდიფერენტული“-ს შედარებით ცხადი გახდა, რომ მოსახლეობის მხოლოდ ძაღზე მცირე ნაწილი, ერთი მეხუთედი ფიქრობს, რომ გეგავლენას ახდენს ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებაზე.

9. დასკვნა

კვლევამ წარმოაჩინა ქვეყანაში ბოგადად დემოკრატიული პრაქტიკის დეფიციტი, სამოქალაქო საზოგადოების ხილვადობის სიმცირე და მოქალაქეების სამოქალაქო აქტიურობის დაბალი დონე. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ დემოკრატია მხოლოდ მაშინ არის ეფექტური, როდესაც ძალაუფლება ხალხის ხელშია, და ხალხის ხმა გაერთიანებულია. დემოკრატიული ღირებულებების აღიარება ცალსახად დადებითი და წინგადადგმული ნაბიჯია, მაგრამ როგორც ველცელი და ინგლეჰარტი მიუთითებენ დემოკრატიისადმი გამოხატული სიგყვიერი მხარდაჭერა ხშირად ასახავს მხოლოდ ადამიანის სურვილს დადებითად წარმოაჩინოს საკუთარი თავი და არა ღრმად გამჭვდარ ორიენტაციას ან მოტივაციას. ლიბერალური დემოკრატია ეყრდნობა ხალხის ხმას, განსხვავებით ისეთი ცრუ დემოკრატიებისა, როგორცაა არჩევითი დემოკრატია, ჰიბრიდული დემოკრატია ან ავტორიტარული დემოკრატია, სადაც ხალხის გეგავლენა უგულველყოფილია პოლიტიკური ელიტის მიერ (Welzel & Inglehart, 2008).

სოციალური ნდობა და ცხოვრებით კმაყოფილება, რომლის ერთერთ კომპონენტსაც საკუთარი ეფექტურობის განცდა წარმოადგენს, ქვეყანაში დემოკრატიის არსებული დონის მაჩვენებელი და სახელმწიფოს სტაბილურობის გარანტია. ამდენად

უკმაყოფილო ადამიანების ის დიდი რაოდენობა, ვინც თავს უძლურად გრძნობს გეგავლენა მოახდინოს ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენებზე ემუქრება ქვეყნის სტაბილურობას. აუცილებელია ქვეყანაში სოციალური ნდობის, საზოგადოებრივი აქტიურობის და გოლერანგობის დამკვიდრება. ცხადია, რომ ამის გაკეთება ბევრად უფრო ადვილია ხელისუფლების ხელშეწყობით, მაგრამ მათი კულტივირება პოლიტიკური ელიტის ნების არ არსებობის შემთხვევაშიც არის შესაძლებელია. ვფიქრობთ, რომ სწორედ აქ იკვეთება სამოქალაქო საზოგადოების როლი. მან ხელი უნდა შეუწყოს დემოკრატიული ღირებულებების დამკვიდრებას, უნდა მოიპოვოს ყველა ის რესურსი, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი გახდება ხელისუფლებაზე გემოქმედების მოხდენა ქვეყანაში ჭეშმარიტი, ლიბერალური დემოკრატიის დასამკვიდრებლად.

ბიბლიოგრაფია

Converse, Ph., & Niemi, R. (1971). Nonvoting among young adults in United States. In : W.J.Crotty., D.M.Freeman., & D.S.Gatlin (Eds). Political Parties and Political Behavior. Boston: Alltyn & Bacon. Pp.443-466.

Gant, M.M., & Luttbeg, N.R. (1991). American Electoral Behavior. Itasca, Ill:Peacock Publishers.

Rossteutscher, S. (2008). Social capital and civic engagement: a comparative perspective. In: D.Castiglione., J.W.Van Deth., G.Wolleb (Eds.). The Handbook of Social Capital. Oxford: Oxford University Press.

Taylor,Sh.E., Peplau,L.A., & Sears,D.O. (1994). Social Psychology. Englewood cliffs, N.J.: Prentice Hall

Welzel, Ch., & Inglehart, R. (2008). The role of ordinary people in democratization. Journal of democracy. Vol.19, No1.